

Peetikonaleht

27. mail 1933.

Nr. 21 (128)

Ilmub kord nädalas.

TANTSITAR.

Kõhatabletid.

Michael David.

Jõudnud mustawa mädajoo serwale, sil-
majid lorraga Finch ja Digby eemal seiswat
ühtlasi talumaja. Mõlemad seisatasid üllatu-
malt ja waatajad üksteisele.

„Seal näib kõik lorras olewat,“ pomises
Digby. „Muid on pimebaid ja ujum, et elani-
tud magavad...“

Finch ei wõistunud, seisis waid alandlikult
ning sõnatult hiiglaswulise ja meesliku wäl-
musega Digby kõrwal. Kogu ümbrust kattis
lõõmimatu hommimatu, aiakult talumaja kat-
seis mustawa täpina halli uduwaiba kohal.
Ning wahetides ühikülmi seda täppi näis Finch
armetu ja langes rinnakorwiga kogu weel
enam kõõpi wajuwat.

Tema polnud mees selliste tegude jaoks.
Ta waevalt jarnanes oma kõrwalseiswale
tõmmule hiiglasjale. Digby aga oli haruldast
toores ja külmawereline. Oli ju toime pan-
nud mõrwa, mille eest karistati eluaegse sun-
nitööga.

Korraga lajas läbi pimebuse wali loera
hautumine. Finch langes rind täitis uuesti
hirmutundeist, kuna Digby pöördus ringi ja
waatas tagasi.

Nii siis olid politseimehed ühes pärismaa-
lasti tagaajajatega ja werceritega neil juba
jäät. Digby kuulatas wiiru ja hakkas siis
wihajelt kiruma.

Finch seiras aral pilgul oma kaaslast. Juba
põgenemiseft saadil karistuswangel — sel-
lest oli nüüd mööduud juba kolm ööd —
oli Finch hingese üha kaswanud hirmu ta
kaaslaste suhtes.

Finch ise omas samuti ränga karistuse,
kuid mitte wägiwalla tarwitamise pärast. Te-
gelikult oli ta ka juba leppinud oma saatu-
suga, kui lorraga ilmus ta kõrwale too mets-
lane Digby oma pööraste tapmisjuttudega ja
ässitamisega.

Finchile näis ta jarnanevat puuripistetud
elajale, kes ei wõistunud urisemast ega suna-
masti. Ja ta ei lõpetanud ennem oma peale-
läimist, kuna nõrgaloomuline Finch lõpuks
nõustus põgenemiswastawaga. Finch ei tunnud
sellist igatsust wabaduse järgi nagu Digby,
kes oli terve ja tugew ning ei suutnud kui-
dagi ahelduda wangi raskesse ellu.

Uleasi oli Finchiga. Ta teadis, et elupäewi
ei jatkunud kuigi kauaks. Wangla arst oli
talle seda öelnud ja lõpuks oli ta selles juba
warem teadlik. Nänt närim kõha, mis ajuti
ta rinda wapustas, lähistas teda päew-päe-
walt pitabajale kolluwarisemisele... Seda ei
suutnud misti muu wõim takistada kui waid
surm...

Ja lõpuks, kui jün polnud muud pääsu
peale surma, siis oli ta Finchile lõikne, kus
ta omad wiimased päewad wõitis. Kui pään-
jeks weel paariks tunks wõi nädalatski wälja
tollelt mädanevast müllast, mis ümbristes
õudse ahelana wanglat...

„Lähme edasi,“ lausus Digby lorraga.

Ning hiilis siis ettewaatlikult üle laagerda
wälja eemal mustendawa talu juures. Jõud-
nud sinna — hammaste löbiseses küllast —

puüdis ta awada üht akent. Ent see oli tuge-
wasti sulatud.

Kuulmatul sammul läks ta maja taha;
Finch järgnes talle aralt. Wiimane nägi,
kuis Digby lähenes nagu wari all korral ole-
wale aknale.

Jõudnud oma seltsilise juure, wajus Finch
lorraga kõõpi ja hakkas kogu kehast warisema.
Ta nägu muutus punaselt ja kogu jõust puü-
bis ta alla suruda epleitlikumat kõhahoogu.

Kuulis, kuis Digby pöördus järsku ringi,
kuulis teda wihajelt lähistamas:

„Kui sa peaks alustama oma neetud kõha,
siis tapan ju jama!“

Ent isegi Digby ahwardus ei suutnud ta-
kistada surmahaignust Finchil koprus ja kurgus.
Ja jama kõhestas tühja waituse hädaline
rainu kõha.

Nagu wihane loom suundus Digby ta poe-
le, kuid oli juba hilja. Kusagil ragises wõti
Iulus ja kollane walguksjuga nagu ujus udu-
sesse hämarusse.

Korraga lattes Finchil kõhahoog ja Digby
peatus taabununa.

Talumaja madalal läwel seisis naine, hoi-
des kõrget peakohal laternat ja waadates
uurwalt nende juures. Naine oli noor ja
nõgus ning nähtawasti ei tunnud ta põrmugi
hirmu.

Järsku hüppega langes Digby ta juure ja
haaras naise oma määratute kätega.

„Kui puüad kirjuda,“ lähistas ta, „siis...“

Ta ei öelnud rohkem, ent piijas ta ahwar-
dawat ilmet. Naine aga ei kirjunud ega
puüdnud lasti rabeleba.

„Kes te olete?“ küsis ta waid. „Mida ot-
site siit?“ Ja siis järsku, kui oli waadeldud
Digbyt uurivamalt, lisas: „Sunnitöölistel!“

„Jah,“ lähistas Digby, „sunnitöölistel.“
Pange nüüd tähele: wajame süüa ja riideid
ning teie peate meile neid muretsema.“

Naise pill peatus wiiru kaalutledes kõne-
lejal ja libises siis eemal seiswale Finchile.

„Wõitrite wast wabastada mu kae,“ tähen-
das ta siis rahulikult, „sest ma ei tawatsengi
kirjuda ja lõpuks poleks mulle sellest mingit
kaju. Waadake, olen täiesti ühikül sin majas
wälja arwatud waid paar pärismaalast.“

„Digby seiras teda uuriwal pilgul, lartez
reerimist. Siis aga lasi ta naise kae wabaks ja
järgnes talle majja. Jõudes neile läwete jär-
gi, waldas Finchil uus ränk kõhahoog.“

„Sule uks, tola selline!“ lähistas Digby,
pöördudes ta poole nagu metsil wercjanuline
loom.

Finch täitis alandlikult kaju. Märkas ene-
sel naise kaastundlikku pillu ja kuulis, kuis
ta päris Digbylt:

„Teie — teie sõber näib olewat raskesti
haige. Mis tal dieti on?“

„Ta koprus on läbi,“ wõstas küsitaw sel-
lele weidi kannatamatult ja lisas koge: „Nüüd
aga kuidas on lugu söögiga?“

Nammas hõõguisid weel õhtuses söed. Dig-
by lähenes laminate ja soojendas omi märgi
külmast lungeid jalgu. Ent herjeks ei lastnud
ta nait filmist, waid jälgis igat ta liigutust.

Märgates seda pillu waldas Finchil uus
seletamatu hirm. Ta tundis Digbyt.

Naine kattis laua, paigutades sellele kül-
ma liha, leiba, juurwilja ja kuuma kofwi.
Digby ajus koge ahnelt sööma, olles juba paar
päewa nälgunud. Lõpuks, kui oli rahuldanud
oma määratu isu, pöördus ta jälle naise
juures:

„Nüüd järgmises wajame röiwaid,“ lau-
sus ta weidi sõbralikumalt ja too ootamatu
lahkus siendas weel enam hirmu Finchis.

Ets naine ju öelnud, et ta oli täiesti ühikül
selles majas?

„Ülkewat on mul paar wana ülikonda,“
wõstas naine mõttikult. „Need on mu mehe
omad... Praegu wiibis ta istanduses...“

Digby ajas end jalule, näides hiiglasena
lambi tuhmis walgujes.

„Mikall tuleb ta koju?“ küsis ta.

„Ülchomme,“ wõstas naine, waadates jul-
get selget pilgul küpjalte.

„Näib, et olete eriti karmas meid abista-
ma,“ pomises Digby kaheldes.

Naise pill libises Digbylt kõõpis ja küüru-
wajunud Finchile.

„Mitan lõiti, teba suudan ja kes wõjavad
abi,“ wõstas ta siis waitfelt, „olgu see siis
loom wõi inimene.“

Seepeale wäljus ta toast. Digby sammus
rahutult ringi. Naise ilmudes waldas Finchil
uus kõhahoog.

„Kas olete kunagi katsetanud neid pastil-
le?“ küsis ta naine waitse naeratuslega.
„Mu abilaasa tarwitab tawalikelt neid. Nad
on eriti head kõha wastu.“

Finch looteles juhmit tannõnu, kuna ta
lahmatulle põsile ilmus nõrk puna. Awas siis
talle annetatud sinise plekkwoofi ja pistis ühe
helerohelise tableti suhu. Imedes seda tundis
ta lorraga aromaatselt meeldiwat hõngu hoo-
wamas kopru, mis nagu pühkis walutorfed.
Nä kõhatung kadus filmapihkelt.

„Kui tunnete lähenevat uut kõhahoogu,“
seletas naine, „siis wõtke jälle üks neist. Need
mõjuwad otsekohe.“

Hämmastawal pilgul waatas Finch naise-
le järgi. Ta ei suutnud enam meele tuletada,
mikall oli wiimati kohanud sellist lahket, sü-
damlikku olemust...

Ja waadeldes nait ilmus Finchil filmisse
eriline ilme — pooleldi austus, pooleldi jar-
naneades tänuiliku loera pilgule. Ent ta Digby
oli ahne oma pilguga nait neelama; kuid te-
ma klaasitaolises filmis polnud austust ega
tänu, waid hindas nait, nagu oletas see mõni
müüdaw koduloom.

Järsku aga kostis wäljast hämaruwait
hommikuwailuseft häält, mis pani Finchil hirmu-
must otse wabiseema. Digby suundus ärewalt
aknale ja lähistas:

„Nad on jälle meil jälil, kurat wõtaks!
Arwasti, et juhni nad efsireete, kui suundun
alla mööda jood...“

Naine lõhkes. Waatles wiiru Finchile,
kes seisis wabiseses nurgas. Siis järsku jõu-
dis ta otselele.

„Nähku!“ sõnas ta, lähides kiiruga toa.
„Minge siit uksest wälja ja üle selle põllu...
Seal — otse ees — on heinalüün. Wõite en-
did warjata seal jeni, kuni nad mööduwad.
Pugege heinte alla... Seal on neid selleks
küllalt...“

Ja ta tõukas nad wälja ning mehed jook-
sid küürutades ning komistades üle küntud

W. Townend.

Lähenes keskpäev ja kuumus muutus järjest väljakannatamatumaks. Valge aur tõusis soost. Mangroovpuude tihe lehestik pakkus küll varju päikese põletavate kiirte vastu, kuid viluski polnud kosutust.

Järsakult pervelt lohistas end alla krokodill ja sulpsatas raskelt haisevasse vette. Mingi loom sööstis ehmunult esile enda pelgupaigast põõsastes ja tormas eemale. Ülal puude otsas lobisesid ahvid. Ilmus nähtavale madu ja tuhmilt läigatades sõlme kasvanud puujuurtel, kadus kuhugi. Rohekas kõntsas sulistasid kilpkonnad.

Laskmata end heidutada väsitav-pikast matkast ega kurnavast palavikust, mis juba mitmendat päeva piinas teda, Ashbrook sammus pikkamisi läbi soo, jälgides hoolsalt ümbrust oma laia troopikakiivri alt. Ta tundis, kuidas ikka rohkem ja rohkem kaob jõud, kuid otsustas kindlalt mitte alla anda.

Tuli tungida läbi tiheda pilliroo, mis moodustas nagu mingi sihi puie rägastikus. Nägu tulitas lugematute sääskede pistetest, kes pilvedena õhku tõusid iga jalaaste juures. Katmata käed ja põlved oli täis kriime, särk ja lühikesed põlvpuksid narmendasid. Kopsud ja kuivanud suulagi põlesid nagu tules. Ainult tugev tahtejõud ja meelekindlus sundisid teda edasi liikuma.

Korruga märkas ta, et tema pakikandjad-pärismaalased on maha jää-

nud. Vaatas tagasi, et selgusele jõuda, milles asi. Kolm neegrit seisis kõik paigal ja vaidlesid millegi üle elavalt.

„MacKonaki, lisada sammu!” karjus käskivalt Ashbrook.

Kuid harilikult alandlikult tema püssi kandev pärismaalane seekord ainult raputas oma turbaniga kaetud pead.

Ashbrook ohkas. Asi oli omandanud halvema pöörde, kui seda oli arvanud tema. Kui kartma löi ja taganema hakkas seesugune julge mees, nagu MacKonaki, kes oli sõitnud valgete meeste laevadel, rääkis inglise, araabia ja pooltosinat muid kohalisi keeli, mida võis ta siis loota teiselt kahelt.

„Ei ole minema!” kordas süngelt MacKonaki.

„Mida sa siis kardad?”

„Surnud mees, bvana. Ta käib,” vastas neeger ja lisas veel midagi oma keeles, millest Ashbrook aru ei saanud. Tema kaaslased sattusid ärevusse ja pööritasid hirmunult omi suuri, pungis silmi. Nende näod muutusid mustast tuhakarva-halliks.

„Nüüd ei meelita neid enam ükski vägi!” mõtles Ashbrook. Kakteistkümmend kuud, veedetud Ida-Aafrikas, olid talle küllaldaselt selgeks teinud, et kui pärismaalane veel kuidagi alla surub oma hirmutunde inimesestvaenlase, lõvi, elevanti, krokodilli või mao ees, siis juba ükski vägi, isegi

kindel surm, ei suuda temas võita metsikut hirmu kõige salapäraliku või üleloomuliku ees.

Et need kolm neegrit ei tee enam ainustki sammu edasi, seda teadis Ashbrook väga hästi ja seepärast ei imestanud põrmugi. MacKonaki seisis, toetudes püssile, mahalööduna ja isegi häbelikuna, kuid siiski jonnakana.

„Bvana,” ütles ta, „laev!”

„Laev?!” hüüdis Ashbrook. „Kus?”

„Siin,” vastas neeger, tõstes oma kondise käe ja näidates ettepoole, kus mustendas paks mangroovpuie tihnik. Ashbrook kaalutles.

„Oodake siin,” ütles ta siis. „Kõik kolm. Said aru, mis ma ütlesin, MacKonaki?”

„Jah,” vastas see, tõmmates keelega üle kuivanud huulte. „Ei ole head, bvana. Seal surnud mees. Ta käib.”

„Lori!” ütles Ashbrook ja, ümberpöördues, hakkas pikkamisi sammuma mööda kopitanud, ilget muda selles suunas, kuhu oli näidanud neeger.

Ning siis, vaevalt teinud sammu viiskümmend läbi mangroovpadriku, ta nägi tõepoolest laeva. Nii siis osutasid ikkagi tõeks pärismaalaste jutud saladusliku laeva olemasolust! Ja võib-olla see oligi ammu ning jäljetult kadunud „Actium”. Siis selguks lõpuks see kuus aastat varjul olnud saladus.

„Ei, see ei või olla,” otsustas ta, ehkki ebamäärane lootus leida oma hukkunud venna laev oligi see, mis toonud ta siia Aafrika rabadesse.

Ometi oli „Actium” jäljetult kadunud ulgumerel, ehkki tema kadumise ajal ei olnud teateid ühestki tormist, mille ohvriks ta oleks võinud langeda. Kuid, teisest küljest, ta võis uputatud saada ka saksa kaaper-ristleja poolt, kuid seesugusel juhul teated sellest oleks kindlasti jõudnud inglise mereministeeriumi.

Väsinud, nõrkev Ashbrook murdis suure vaevaga teed läbi mangroovkasvude ja seisatas lõpuks.

Iiales oma elus polnud ta näinud kummalisemat pilti kui see, mis praegu avanes ta silmadele. Otse tema ees seisis aurik, uppudes troopika päikese tuliste kiirte särasse; laev asetses päraga tulija poole, üleni ümbritsetud vään-

põllu. Enneks oli küüni üts avatud. Digby kargas küüni ja lastus ähvides heintele, kuna Finch julges ettenaatlikult usse.

Lebanud viivu, ajas Digby enese lõpuks jalule ja piilus läbi seinaprao maja juunas. Seltele lähenejad tagaajajad, juhitud politsei-koertest.

Digby hirmunud pill peatus majal. Seal oli kõik vaikne ja pime.

Auulis siis, kuis Finch hakkas kõhima, nägi, kuis ta poetas kiiruga roheliste tableti juhu. Nõha naisus filmapiitselt.

Taevataarel punetas loit. Kuldne kiirteviht pudenes läbi seinaprao küüni ja vallatas heintes. Digby hakkas jälle piiluma.

„Kuidas on?” päris Finch jälgides ta liigutusi. „Mis nad seal nii tona teevad?”

Kaks politseinikku jalutasid aidas ja vahitiifid juitsetades ümbritsevat soijt maastikku. Näis, et nad ei kiirustanud enam põrmugi ja Digby aimas, mida see tähendas.

Igalpool, kuhu ulatas film, oli vaid vajuv soomilgas, millest oli raste läbida ta jellel, kes ümbrust hästi tundis. Nähtavasti olid tagaajajad weendunud, et põgenejad teed leidmata kindlasti tagasi pöörduvad.

Päike oli juba kõrgel ja ilm muutus helgeks ja kuumaks.

„Ei tea, kas nad otjivad ka küüni läbi, enne kui lahkuvad,” arutas Finch.

„Kindlasti,” mõnits Digby. „Parem urgitse aeglasti wirna alla aul, kuhu võitjime peita. Nad ei lawatje veel nüüdki lahtuda.”

Aeglaselt hakkas päike vajuma õhtusse, ent jälgijad ei kiirustanud weelgi minekuga. Aedusolijaid hakkas piinama nälg.

„Tne ajamiitks neid tablette,” soovitas Finch ja ulatas Digbyle karbi: „Need peletavad ajutijeks isu.”

Finch kõsjitas pimenevas nurgas, kuna Digby ajuti lähenes praole ja pidas walwet.

„Nüüd jäewad nad wiht minekuks,” teadustas ta korruga elawnehes. „Arwan, et lootetawasti otjivad nad enne minekut ka küüni läbi. Poeme rettu...”

Koninud heinte alla jäid mõlemad ootama ja kuulatasid hingetult. Sääled läheneid. Kumbki ei julenud liigutada.

kasvudega ja roheka mudaga. Tema kõrge korsten oli lõpulikult luitunud ja taaklus kahel lühikesel mastil rebenenud, rippudes üksikute traadiotsadena alla laevalaele. Mangroovpuud kasvavad kõrgele üle komandosilla. Kõik andis tunnistust täielikust laostumisest. Päästepaadid puudusid. Laevalael polnud näha vähematki elumärke. Aurik oli maha jäetud.

Kuidas võis ta sattuda siia? Ja ometi siin ta oli, mahajäetuna meeskonnast, kakskümmend kilomeetrit eemal merest, keset ürgmetsa ja soid.

Ashbrook tungis lähemale. Ta süda peksis ärevuses, kui ta luges laevapärast kunagi valgeid, kuid nüüd juba roostetanud ja vaevaltloetlevaid tähti:

*S. S. ACTIUM,
Liverpool.*

See oli ju laev, mida kunagi oli juhitud tema vend Jack! Ta pea käis ringi. Ta oli leidnud „Actiumi“, oma venna laeva.

Ashbrook alustas ringkäiku ümber auriku, vaevu teed rajades läbi mangroovkasvude padriku, ise hoolikalt silmas pidades mudas sulistavaid krokodille. Masinaruumi kohal nägi ta auriku keres suurt auku. Selle oli arvatavasti õhukesse terasplaati puurinud kahurimürsk, kuid hoolimata sellest hävitust külvavast läkitusest saksa ristleja pardalt oli aurikul nähtavasti siiski korda läinud põgeneda.

Lugu muutus salapärasemaks.

Ashbrook ronis mööda mangroovpuud üles ja laskus komandosillale. Nüüd seisis ta söepunkri luugi kohal ja silmitses uurivalt enese ümber.

Seitse aastat oli sellest möödunud, kui ta viieteistkümnepäevase poisikese viimati viibis „Actiumi“ pardal. Talle meenus, kuidas siis kõik siin läikis ja kiiskas ning vend Jack talle paistis mingi üliloomuliku olevusena. Vend oli ju kapten. Nüüd oli aga kõikjal rooste, kleepuv kõnts ja kõdunemine. Ja nagu raamiks sellele hävingule — raba tema ilge pori ja südantpööritava lehaga.

Ashbrook võttis ettenägelikult revolvi pihku, enne kui avas üldkajuti ukse. Kui ta kajutisse astus, jooksis ukse alt laiali terve kari rotte

„Kui nad lahkuvad,“ lohistas Digby irvitades, „siis lähme tagasi majja riiete järgi,“ ning lihas samas endamisi: „Numal mees, kes jätab sellise nägusa olevuse üksi koju.“

Küün muutus ifta hämaramaks. Finch kuulis selgesti oma ärevaid südamelööke. Ta mõtles sellele, mida Digby oli teinud. Talle meenus eriline pill Digby silmis, kui viimane oli vaadeldud naist...

Kuulbus jälle häält. Küün üls paisati lahri. Keegi tortas pita haralike hangu heintesse, mille üls ora peaaegu riiwas Digby põste.

„Pole siin kedagi,“ lausus keegi nagu pettunult.

ja peakohal tõusis lendu nahkhiirte parv, metsikult pekstes tiibadega vastu kajutilage. Ärevalt vaatas ta sisse igast vahekäiku suubuvast uksest. Ei kuski vähematki jälge laeva elanikkonnast, välja arvatud mõni raamat ja seinal kümmekond tundmatuseni pleekinud päevapilti. Üks tool lamas küliti, teisel puudus seljatugi. Klaasid ustes olid puruks pekstud, üks üks koguni kuulidest läbi lastud, nagu sõelapõhi. Põrandavaipu kattis kuivanud porikord ja vedelesid mingid paberid. Suur laud oli kaetud juba kõdunenud laudlinaga, millel lamas piibuga järjestatud raamat.

Mingi nukrus valdas Ashbrook'i. Kuulusid ju see raamat ja piip kunagi inimesele, kes oli asunud kaugele teekonnale, et sealt mitte kunagi enam tagasi tulla. Tahtmatu värin läbistas Ashbrook'i ja ta ruttas tagasi tekile, et minna alumisele sillale. Varsti nägi ta enda ees ust, sellele kinnitatud vahest nimetahvlikese, nüüd kaetud rohelise hallitusega. Tahvlikesel seisis üks sõna:

KAPTEN.

Ashbrook keeras uksepidet ja astudes oma venna kajutisse, vaatas huviga enese ümber. Siin ei olnud enam märgata seesuguseid hävingu ja laostumise jälgi. Nähtavasti oli üldkajuti üks jäetud vallali meeskonna laevalt lahkudes, kuna kaptenikajuti üks kinni seisis. Ashbrook kujuteles enesele, et sest ajast kui siit oli lahkunud tema vend, polnud ükski elus olevus seisnud seal, kus seisis praegu tema. See mõte sundis teda end eriti lähedal tundma kadunule. Üks suleti aastal 1914 ja nüüd, kuus aastat hiljem, avanes see unesti, et läbi lasta tema venda.

Ashbrook kavatses juba siirduda kõrvalruumi, kui järsku kuulis mingit tasast liikumist alumisel sillal. Häirituna, kuid erilise kohkumiseta ta pöördus näoga ukse poole ja kuulatas pinevalt. Nüüd kostsid juba selgesti kellegi aeglased lohistavad sammud.

Ta peas tekkis hetkeks mõte, et MacKonaki on võitnud enda ebauskliku kartuse ja laevalaele roninud, kuid jättis otsekohe selle mõtte: all sillal kõndija kandis kingi, MacKonaki aga käis

alati paljajalu nagu teiseki pärismaalased.

Ashbrook vahtis üksisilmi uksele ja tundis kogu enda olemisega, et selle varjus keegi varitseb teda. Ta sulas hääletusse valvelokusse, teades pea-aegu kindlasti, et on sattunud miskisugusesse püünisesse, millest tuli pääseda võimalikult kiiresti, kui talle elu piisutki kallid oli.

Üks avanes järsku ja ta nägi kortsusnäolist sasis habemega vanameest närustunud merimehemundris, tuhmunud kardpaeltega varukail, mis märkisid kapteni aukraadi.

Mõlemad ei liikunud paigast ja silmitsesid vaikides üksteist.

Vanamehel olid julmad punendavad silmad, õhuke kongusnina ja ripnevad huuled, mille vahelt paistsid kollased ärapuretud hambatüükad. Peas oli tal vana, määratud vormimüts, poolenisti ärarebitud nokaga. Paremas käes hoidis ta revolvi.

See inimene tulistas, enne kui Ashbrook oleks jõudnud ühtki sõna öelda. Pauk tegi Ashbrook'i kurdiks. Kuul vihises üle ta pea ja tungis kajuti seinale. Abitult ja pikkamisi, värisedes erutusest, Ashbrook tegi asjatult katset välja tõmmata vöotaskust oma revolvi.

Siis korraga vanamees hakkas naerma. „Ashbrook!“ ütles ta. „See on ju Ashbrook. See ta on!“

Ashbrook aimas, et sünnib midagi iseäralikku. Ta ei tunnud isegi enam ära enda häält, kui kõnelema hakkas. „Jah, olen Ashbrook!“

Inimene halli habemega ja punendavate silmadega langetas revolvisu ja sõnas nagu kõnetades iseennast:

„Jah, kuid miks on ta seesuguselt riietatud? Olen vana ees! Ei tähenda asjata raisata padruneid. Mis mõte on paugutada tühja koha pihata?“

„Kõige vähematki!“ kinnitas Ashbrook.

Ta aimas, et see kummaline vanamees eemaletõukavate silmadega pole sugugi vähem heidutatud kohtamisest kui ta ise. Vanamees seisis aga endiselt ukse juures ja pomises oma ette: „Oleksin pidanud teadma, Ashbrook, et paugutamine on siin päris asjatul! Mu peas sünnib midagi imelikku.

Ja sammud eemaldusid. Mõlemad politseinikud seisatasid wiivu lävel ja vaatasid välja.

Korraga märkas Digby, kuis ta kaaslane hakkas wabijema. Siis silmas ta wiimase punetatavat nägu ja enne weel, kui ta sai midagi mõelda wõi teha — puhkes Finch lätastama...

Bandudes langes Digby redust välja, satudes otse politseinikute kätte.

Ring hiljem, kui mõlemad sammusid täsi-randus läbi loo — tulnud teed tagasi — tähistas Digby:

„Miks sa, kurat, ei hoidnud endale ühte tabletti tagawaraks?“

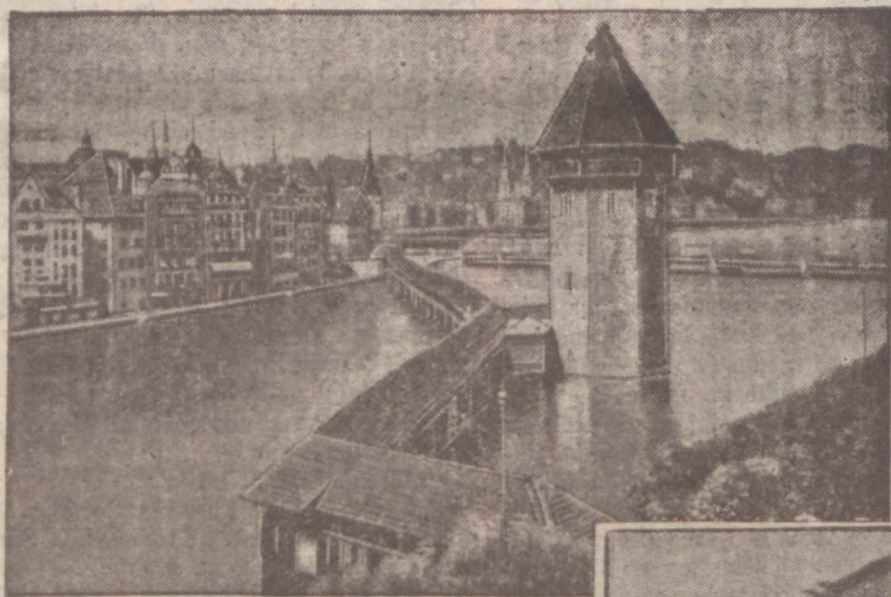
„Kust ma seda enam pidin võtma,“ wäs-

tas Finch. „Wiimase tarwitasin juba pool tundi warem ära...“

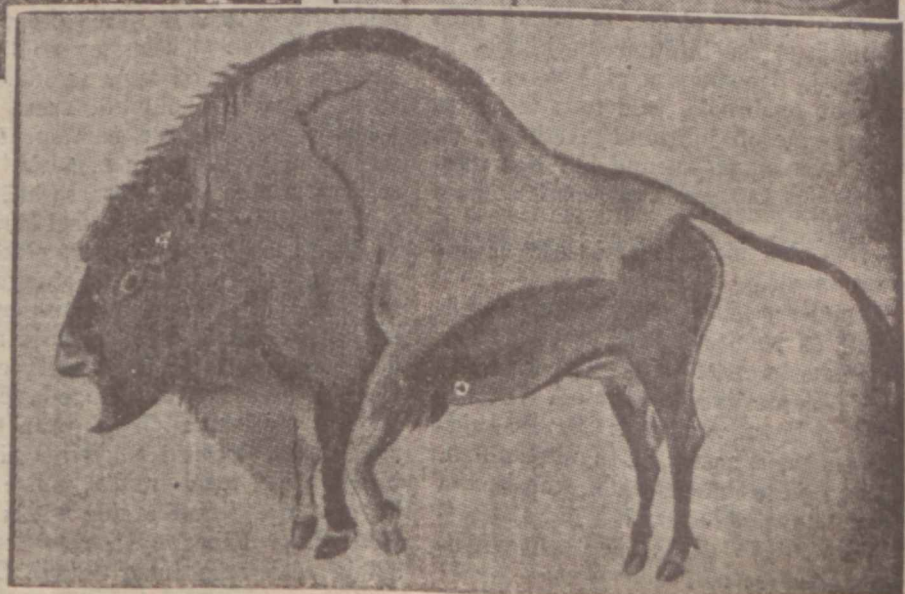
Siis peatus ta wiimaks ja vaatas tagasi pimedusse uppuma maja suunas. Samas nägi aga Digby erilist seletamatut ilmet ta hallil, fondiseil näol...

Paar näbalat hiljem, kui pärismaalaselt julane tühjendas küüni heintest, leidis ta põhuft wäikeste plekk-tarbi. Awades selle, silmas seal rohelist tabletti.

Kui Digby oletas nüüd lähiduses wiibinud ja seda näinud, oletas ta wafit aru saanud Finchi salapäraselt ilmet, mis püüis ta näol toffel saatustilul õhtul.

„Esimised kristlased“ — hollandi kunstniku Jean Joest van Kalkari (surnud 1518. a.) lihtne, kuid mõjuv maal. — Brahmsi haud Viini keskkalmistul, kuhu on maetud palju nimekaid muusikamehi. Brahmsi sünnipäevast möödus tänavu 100 aastat. — Tükike kaunist maailmast: Luzerni keskajne kabelisild Reussi-kaldal. — Inglise kuninganna Victoria külastas näitust, mis korraldatud sõjaveteraanide toetamiseks. Sel puhul ajas kuninganna sõbrallikult juttu sõjas vigastada saanud sõduritega, nagu näha ka pildil. — Eelajalooline joonistus Altamira imekoopas, mis nüüd ähvardab sisse langeda. Nimetatud koopas leidub palju eelajaloolisi jooniseid, mis näitavad, kui võrt kõrgel tasemel juba tol ajal oli kujutatav kunst.

Teate te, millest on see tingitud? Olen ju siin päris üksi ja näen ainult teid. Kaaslasena pole teist aga suurt asja. Ning mis löbu pakukski kõnelus teiega? Mingisugust! Nii siis oleme mõlemad teiega laevas. Ja teie ei ole mundris! Häbenege!”

Ta hakkas naerma mingi tasase luksumisega, mis tahtmatult pani võpatuma.

„Hi, hi, hi, teie ja mina oleme üheskoos vana „Actiumi” pardal! Ta seisab siin sildunult, valmis minema merele mu esimese käskluse järgi.”

Vanamees pani revolvyri kokkurullitud paberite kõrvale lauale ja pistes käed oma rebenenud kaptenikuue tasku, hakkas vilistama mingit segast viisikest. Siis lähenes riulile ja hakkas lehitsema luitunud pabereid.

Ashbrookki valdas ebameeldiv tunne, et see inimene siin teeskleb, et ei märkagi tema olemasolu. Kuid vanamees pöördus järsku ringi ja jõllitas talle näkku oma punaste pilusilmadega, mis hõõgusid vihkamisest tihedate kulmude alt.

„Te olete veel siin? Arvasin, et olete juba läinud. Vajate ka seltskonda, mis? Hüva, olge pealegi. Olen harjunud teiega. Pean leppima sellega.” Ta häälekõla muutus. „Te tahate öelda, et kapten, see olete — teie? Vale! Te olete — mitte midagi. Kui just soovite, siis tüürmann, kuid milgi kombel mitte kapten! Kapten olen mina! Mõistate?”

Ashbrookile näis, nagu kehastaks too inimene eneses kogu seda haisevat raba, mille keskel ta viibis. Tema metsikult julmades silmades peegeldus verejanu, salakavalus ja vihkamine. Nüüd vahtis ta sootumaks vastaskülge, nagu oleks ta Ashbrookki sealolu päris unustanud.

„Ma elan, Ashbrook, teie aga olete — laip! Vihkasin teid ja seepärast peangi nüüd alati olema teiega. See on mu karistus! Alati, öösel ja päeval, unes ja ilmsi oleme mina ja teie lahutamatud! Selles peitubki kogu õud.”

Ta kattis näo kätega ja nuuksus.

„Õelge, Ashbrook, kui kaua olete te juba surnud?”

Siis alles Ashbrook taipas. Kuumus ja ja palavik olid tõntsiks teinud ta mõistuse, muidu oleks ta ammu juba faibanud, et too hullumeelne kiskja silmadega ja ilge suuga nägi enese ees mitte elusat Ashbrookki, vaid toda teist, kes kunagi enne oli juhtinud „Actiumi” ja nüüd juba ammu surnud oli. Kas tõesti sarnanes ta seevõrra oma vennale Jackile?

„Kes olen ma teie arvates?” lausus ta kähisevalt.

Vanamees nähtavasti ei kuulnud küsimust. Ta pomises edasi:

„Vihkasin alati teid. Te katsusite alati igati alavääristada mind. Te olite minust noorem. Ashbrook, tervelt kakskümmend kaks aastat, ja te olite kapten. Ja ometi jäite minule alla, hoolimata kõigest teie upsakusest. Jah, jäite alla!”

„Jäin alla?” sõnas aeglaselt Ashbrook. „Kuidas nii?”

„Te küsite veel seda, Ashbrook! Teie olete surnud, eks ole nii? Mina aga olen kapten! Tuletage meele ööd, mil olime teel Suudanist. Teie ütlesite mulle, et saan vaevalt kunagi kapteniks, kuna ma armastavat napsitada. Noh, Jack, eks tõendanud ma nüüd, et eksisite tol korral? Vanast Coombs'ist sai lõpuks ikkagi kapten!”

Ta itsitas endamisi, kuid võttis siis kohe uuesti tähtsa ilme ja istus mõnusaamini tugitooli:

„Ja nüüd olen ma iseenda laeva kapten ja keegi ei saa mind keelata talitamast, nagu soovin seda mina ise! Moona on mul külluses. Tee, tubak! Tonide viisi! Konserve! Mets on jahiloomi täis! Tõsi, whiskyt ei ole. Ei, see ei kõlbaks! Kamandab ju nüüd vaene, vana Bob Coombs, kelle üle te irvitasite ja ei lasknud saada kapteniks. Jack Ashbrook, nüüd juhin laeva teie asemel mina!”

„Aga miks?” küsis Ashbrook.

„Miks? Olge ometi mõistlik, Ashbrook. Kes siis peaks seda tegema, kui mitte mina?”

„Ja kumas asusite te sellele kohale?”

„Kunas asusin ma sellele kohale? Milline küsimus! Te teate ise väga hästi seda päeva, neetud surnud veiderdaja! Ja kõiges oli süüdi meid tulistanud ristleja, kes kihutas meid siia metsa, jõe mööda üles.”

Vanamees, kes oli nimetanud end Coombsiks, naeris tasakesi, nagu luksudes, ning raputas pead.

„Teil olid muidugi omad kahtlused ning ma ei süüdistata teid. Tuletage meele toda ööd, mil sattusime siia, põgeneedes jõe mööda üles, pimeduses, üle leedete. Kurat võtku, milline õõ see oli! Keegi ei teadnud, kus oleme. See olin mina, kes ütles meeskonnale, et kapten ei tea isegi, kuhu ta on meid viinud. Arusaadavalt, et ütlesin seda tagamõttega. Mulle oli tähtis nende usaldust võita ja tahtsin ise saada laeva komandöriks. Juhus oli soodus ja otsustasin seda kasutada. Ja miks ka mitte?”

Ashbrook istus vaikides diivanil ja ootas, mis selgub edasisest. Combs jätkas pomisemist, nähtavasti teda täiesti tähelepanemata. Kõige kummalisem oli see, et ta ei vajanud järeleaitamist. Mõnest küsimusest jatkus, et sundida paljastama teda kõiki tema saladusi, mida ta nii kaua oli hoidnud enese teada. Coombs jutustas talle, oma surnud kapteni vennale, nii nagu kõneleks ta enesele, et kuulda vaid iseene häält.

„Kes oli see, kes ütles seal laevaühingu kontorist, et vana Coombs ei kõlba, et ta joob. Ütlesin neile, et antagu mulle kapteni koht ja ma ei puuduta enam tilkagi viina. Kuid nad naersid mu üle, olgu nad neetud! Seal öeldi, et vana Coombs olgu rahul, et teda peetakse kapteni abilisenagi. Kuid vana Coombs rääkis tõtt. Ainuski tilk viina ei ole libisenud üle tema hualte, mitte ainuski, sest ajast, kui ta üle võttis laeva juhtimise. Viimane ainuke lonks tol ööl ja peale seda enam tilkagi. Ei!”

„Vanem mehaanik tahtis iga hinna eest lahkuda laevalt. Ta kartis, et hakkab mädanema haav tema käel. Ta vajab ka tõepoolest arsti. Ja kes oli too, kellele kohustuseks tehti saata teda? Kes pidi juhtima paati ja viima selle läbi ürgmetsa, jõe mööda alla, sinna, kus võis leida mõne arsti, sakslase või portugallase, — üksipuha. Aga muidugi vana Coombs. Kes siis muu? Et aga lahti saada vanast Coombsist! Eemale saata teda laevast, kus ta astunud kellegi teele põiki ette. Üksteistkümmend meest said käsu istuda paati nr. 1, ainukesse, mis terveks jäänud pommitamisel. Ja ainustki neist ei ole enam elavate kirjas, peale vana Coombsi.”

„Mõni tund peale paadi teele asumist vanem mehaanik küsis: „Mis te arvate, mr. Coombs, kas pääseme siit välja?” Kuumus vaevast teda. „Miks mitte,” vastas vana Coombs, „see on täiesti tõenäolik.” See oli ka nii. „Jumala pärast, sõname selle puu vilusse, kuumus tapab mu,” ütles vanem mehaanik. Vana Coombs oli nõus. Miks ei pidanud ta seda olema? Kuni nad kõik tukkusid, võttis Coombs kompassi, et hõlpsamini leida teed tagasi laeva ja hiilis kaldale. Ta ei tarvitsenud rutata. Istus rahulikult puu otsas, kus teda ei võidud näha ja jälgis seda nalja. Nad tahtsid tagasi pöörduda laeva. Harimatud lollpead! Seda hädaldamist, mis algas siis. Veevool oli seal kohal otse pöörane. Mis sündis edasi? Seda teab vaid vana Coombs ja ei keegi muu. Ta ei tarvitse- nud isegi kasutada oma püssi. Miks siis vana Coombs ei lasknud? Lihtsalt sellepärast, et paat sattus veelusele kivile ja uppus otse tema enese silme all! Kõik kümme meest kukkus vette, päike kõrvetas neid ülalt, jögi tormas nagu hullumeelne ja vana Coombs karjus kõigest kõrist rõõmu pärast. Nendega oli asi läbi, kõige kümnega! Ükski neist ei pääsenud elusana jöest. Naersin nii, et peaaegu sooned olid lõhkemas naeru pärast. Naeran veel praegugi, kui mõtlen sellele!”

Ashbrook raputas eneselt teda vallanud vastikuse tunde.

„Krokodillid?” küsis ta.

„Krokodillid,” kinnitas Coombs, läkastades heameelest. „Krokodillid! Suured, irvakil lõugadega krokodillid! Minu sõbrad! Nad haarasid neid kõik, ühes arvatud mehaanikuga.”

„Kui siis vana Coombs jõudis tagasi laeva, oli pime ja kuum öö, nagu leek. Ta ütles, et oli juhtinud paadi õigele teele, ise aga tulnud tagasi laeva, kuna polnud suutnud taluda eemalolekut oma kaptenist! Hästi mõeldud, eks ole? Noh, veelgi!”

„Ootasin kannatlikult oma aega. Mis juhtus mehaanikuga ja teistega? Jumal hoidku, mis pidi nendega siis juhtuma? Seda päritlesite ju kogu aeg, Ashbrook! Teie ja kõik teised. Kuid minagi põlesin soovist teada saada seda. Ja ütlesin sageli: „Kus peaks küll olema meie vaene hea mehaanik.” Pardal oli kakskümmendüheksa hinge, kui lah-

kusime Liverpoolist. Kümme tapsid sakslaste pommid. Kümme uppus koos mehaanikuga paadis. See teeb juba kakskümmend. Teie ja mina, — kakskümmendkaks. Jäi veel seitse. Ootasid endiselt. Möödus veel kolm päeva. Mäletate neid kolme päeva, Jack? Naeran nüüdki veel, kui mõtlen noile kolmele päevale: teie komandasite, mina aga ootasin. Mäletate neid viit meest, kes alalõpma-ta soigusid, et nad lahkuvad iga hinna eest. Kuumus tapvat neid, nad surevat niikuinii, kui jäävad laeva. Lollpead! Ütlesin neile, et viin nad välja siit, ainult kapten ei tohi sellest midagi teada. Põgenesime laevast öösel. Oli kottpime ja kuum. Läksime kuuekesi jalgsi läbi raba. Kuid ei lahkunud sealt enam kuuekesi! Ei!”

Ashbrook kallutas end ärevuses ettepoole. Varsti kuuleb ta kõik.

„Ja siis tapsite nad?” küsis ta.

Te kuulsite ometi pauke? Kindlasti pidite kuulma neid ja teate, et tapsin nad. Milleks pididki nad asjatult vaevlema. Esmalt Page'i ja Robertsi. Kuradi pihta! Mind ajab praegugi naerma, kui meele tuletan toda lugul Teised kolm arvasid, et sakslased on tunginud nendele kallale, ehkki saja miili ulatuses ümberringi ei olnud ainustki neist. Mina tapsin nad! Esmalt Page'i ja Robertsi, siis väikese Show'i, siis tolle MacReady ja lõpuks Cooksi. Vihkasin alati toda Cooksi. Alatu inimene! Ta võitles minuga nagu tiiger. See oli tema appikarje, mis kostis laeva. Ja teie ei teadnudki, et olen ära, enne kui nägite mind ronivat tagasi laeva? Kuid te kuulsite pauke ja andsite mulle mõista, et teile on teada nende tähendus. Seega oli kõik otsustatud. Teie või mina — kahel meil kohta ei olnud, kui tahtsin saada kapteniks. Pidin lahti saama teist.”

„Jah, pidite lahti saama minust,” möönis Ashbrook, tahtmatult kõvemini surudes sõrmed ümber revolvripära. „Õelge mulle, Coombs, kuidas vabanesite siis minust?”

Coombs naeris, pea kuklasse visatud: „Ütlesin juba, et meeskonna üksmeelsel soovil. Jah, pardale olid siis jäänud ainult stjuuard Williams ja kütja Lawson. Tõsi, nad olid joobnud, kuid sellest hoolimata valiti mind üksmeelselt kapteniks. Te naersite mu välja. Üldse armastasite liig palju irvitada. Küsisin teilt, nagu mees mehelt, kas võin ma olla kapten? Saatsite mind põrgu! Teie olite see! Ütlesite, et jääte kapteniks viimase hingetõmbeni. Tabasin teid teie sõnalt, Ashbrook! Kurat ja põrgu, viimase hingetõmbeni olite seda!”

Vaikivas rõõmujoovastuses ta raputas pead ja pühkis vesiseid silmi.

„Jah, sundisin üles tulema stjuuardi ja Lawsoni ning ütlesin neile otsekohe, et olen kapten ja nad on kohustatud täitma mu käske. Neetud kaabakad naersid vastuseks. Nad arvasid, et kardan neid. Mässajad! Näitasin neile, et

nad eksivad. Ma ei ole argpüks ega värise, kui on tarvis korrata sundida seesuguseid inimjätiseid. Lasin nad maha ja viskasin üle parda, nagu lastakse maha madu, ja jälgisin kaua, kuidas too paarikene loksus kõrvuti veepinnal, kunni nad põhja kisti krokodillide poolt. Tublid poisid, need krokodillid!”

Ashbrook vaevu surus tagasi soovi tappa too mees. Hullumeelne või ei, oli too punasilmaline, ilget naeru itsitav lurjus siiski vaid haletsemisväärt tõuguke.

„Ja siis, Ashbrook, siis olin ma kõige õnnelikum inimene maailmas. Mul oli laev! Olin kapten!”

„See on vale, Coombs! Mina olin kapten, nagu olen seda praegugi!”

„Teie! See on lori! Kuidas saate te olla kapten, kui kapten — see olen mina?”

„Aga ometi, Coombs, kapten olen — mina!”

Coombs värises.

„Ashbrook, teil ei näi vist kõik oma kohal olevat. Teie ei saa minu vastu minna. Kunagi sõandasite seda ja kukkusite sisse. Te ei hirmuta mind, neetud viirastus. Mina olen „Actiumi” kapten! Teie aga — teie olete vaid vilets, surnud viirastus. Minge minema parem. Teil ei kõlba tolkneda siin päise päeva ajal. Ainult öösel hulgute te kaptenisillal. Ja nüüd käige minema, kuulete?”

Ta tõusis vaevaliselt püsti, astus mõne sammu ukse poole ja seisatus.

„Kummaline! Miks ta ei hakka minema? Tal pole õigust vahitada siin. Kas ma ei ole siis kapten? Muidugi olen. Ja kui see nii on, mida ta siis tahab?” Ta vaatas üle öla Ashbrooki peale, kes ei liikunud oma kohalt. „Kas ei mängi ta viimati minuga mõnda uut vigurit? Ei, ta seisab ikka veel seal. Miks ta siis ära ei lähe, kui ma käsin?”

Ta vaatas veel kord mornilt Ashbrooki peale, pöördus siis ümber ja läks uksest välja. Oli kuulda, kuidas ta tõusis raudtreppi mööda ülemisele laele. Ashbrook hüppas jalule ja järgnes talle, peatudes silmapilguks alumisel sillal, et heita üle parda Coombsi revolver.

Coombs tõukas lahti komandokajuti ukse ja piilus üle läve, nagu oodates mõnda üllatust.

„Jah, ta on siin. Kõik on korras! Miski ehmatas mind silmapilguks. Arvasin, et ta on ära läinud. See oleks olnud ebameeldiv!”

Ta astus ukse juurest eemale ja nõjatus roolirattale.

Samal ajal astus komandokajutisse ka Ashbrook. Alul ei näinud ta midagi; kajuti sisemuses valitses pimedus, tulles ereda valguse käest. Kuid siis, võpatades hirmu pärast, märkas ta diivanil väibaga kaetud inimkogu. Ta otsimised oli lõpul. Võttes peast troopika-kiivri ja hoides seda käes, ta lähenes aeglaselt diivanile. Ta jalad tõrkusid, mõtted olid ärevil, kuumus lämmatas teda ja ta vaevalt hingas.

Belge pilt maailma asjadest

on nüüdset ajal tarvilik igale maamehele. Seba saada pole aga nii lihtne.

Paljud mehed ja lehed seavad endisid maarahva eestkostjateks, aga valgustavad asju nii, nagu waja eratonna seifutohalt.

„Maa Hääl”

on siin ainule usaldatav teejuht, kellele ei pane sõnu juhu ühtki „omamees”.

„Maa Hääl” weerud on puhtad erakondade musta pesu pesemiseft, seda rohkem on tal ruumi anda uudiseid, tulujaid juhatusi ja mõnusat lugemist. „Maa Hääl” kirjeldab töit, mis lugeja wajab.

Wähemalt 3 kuu peale tellijad saavad 25 sendiga kuus eesti siukama nädalajakirja „Perekonnalehe”.

„Maa Hääl” maksab postiga saates 3 kuu peale 1 kr. 50 s., 1 kuu peale 50 senti.

Peafontor Tallinnas Pilt t. 54.

Aralt, appi võttes kõik oma meelekindluse, ta kergitas vaiba ääre sellel tardunud tumepruunide laikudega ja vaatas... oma tapetud venna näkku. Ta silmad täitusid pisaratega.

„Vaene Jack!” lausus ta, jätkates vaikivat kõnelust oma surnud vennaga.

Vaikust segas roimari hääl.

„Ta on ju endiselt seal! Miks jälgib ta siis mind? Tapsin ta ometi. Mida ma siis kardan?”

Ashbrook langetas tasa vaiba ja pöördus roolirattale nõjatava Coombsi poole:

„Coombs,” ütles ta, „tahan kõnelda teiega.”

Coombs taganes selg ees redeli poole, mis viis alumisele sillale.

„Kuulge, Ashbrook!” karjus ta. „Jääge sinna, kus on teie koht! Te ei hirmuta mind, neetud kooljas. Te ei saa mulle midagi teha, mitte midagi! Olen elus, teie aga surnud. Nägin seda ise oma silmaga. Teie musta südame puuris läbi revolvrikuul. Jätke siis mind kord rahule. Kasi tagasi oma kongi, sa koer!”

Hullumeelse silmades peegeldus esmakordselt nõrk mõtteläik, et on juhtunud midagi ebaharilikku.

„Coombs,” ütles Ashbrook, olete mõrtsukas! Olge te neetud, seiske paigal, kuulete!”

Coombs jätkas taganemist.

„Seiske paigal, Coombs! Kas te ei kuule, mis ma räägin!”

„Miks kõneleb ta nii minuga?” pomises rahutusega Coombs. „See ei sarnane põrmugi Jack Ashbrookile. Vana ei kõnelenud kunagi nii! See kõlab veidralt. Ta on ju surnud! Miks kõneleb ta siis nii vaese Bob Coombsiga? Olgu ma neetud, kui ma sellest aru saan.”

Ta laskus alumisele sillale ja seisatas kõhklevalt. Heitis kiire pilgu oma kajuti uksele ja vaatas siis uuesti komandosillale viivale redelile. Võpatas siis järsku ja pomises kaeblikult:

„Miks ei jäta ta mind üksinda? Miks ei lähe ta ära? Mida ta tahab minult?”

Ashbrook haaras teda kõvasti kätt-pidi.

„Küllalt! Ärge arvake, et ma ei märka teie vigurdamist. Küllalt teesklemisest, neetud roimar!” ja ta raputas ägedalt Coombsi.

Coombs karjatas läbilõikavalt. Teda valdas metsik hirm. Ta lakkas karjumast ja hakkas rabelema sellise jõuga, millist kunagi ei võinud oodata temasarnases nigelas raugas.

Ashbrook oli temast noorem peaaegu nelikümmend aastat, kuid temagi kaotas tasakaalu ja oli sunnitud lahti laskma Coombsi käe.

„Te olete veel elus, te valelik! Elus, vannon pörguga! Elus!”

Ashbrook haaras uuesti teda käerandmest ja sundis paigal püsima.

„Seiske paigal, löögu teid välg!”

Coombs tõmbus kõssi. Ta põlved nõtkusid ja ta vajus kagarasse trepi juure. „Saatan, ta puudutas mind!” Ta langes otseti, näoga laevalaele, kuid ta kagarasse tõmbunud keha värises. „Ta puudutas mind!” oigas ta kähiseva surrutud häälega. „Tapsin ta, kuid ta ei ole surnud; ta on siin, elus ja hoiab mind!” Coombs lakkas rabelemast ja lõmitas nüüd Ashbrooki ees, kes järsku vastikusetundega oli lahti lasknud ta käe.

Oli ta hullumeelne või ei, too jälk inimkoletis räbalastunud vormikuues ja luitunud kardpaelttega, kuid kunagi oli ta olnud küllalt tark, et teostada roima. Ashbrook ei tunnud haletsust ta vastu. Otse või kaudselt, Coombs oli vastutav kaheksateistkümneme tema kaaslaste surmas. Ja nüüd oli ta uhke oma teole. Aastaid kestnud üksindus „Actiumi” pardal polnud esile kutsunud temas vähematki kahetsust ega südamepiina. Ta pidas end kapteniks ja oli õnnelik!

„Tõuske üles!” ütles Ashbrook.

Coombs tõstis pea ja ajas end sirgu. Tema punaste ringidega piiratud silmades vilksatas äraandlik läige. „Olen tapnud ta ükskord,” ütles ta, „võin tappa ka teinekord!”

„Minge ära mu silmist!” ütles Ashbrook. „Olete mulle vastik.”

Coombs ronis pikkamisi alla mööda redelit ja seisis nüüd alumisel tekil, kõhn, raugalik nagu ülespoole tõstetud. Ta silmades peegeldus segamini vihkamine ja hirm. „Tähendab, ma ei olegi siis kapten!” pomises ta ja langetas alistuvalt pilgu, nagu kartes, et teda löödaks. „Nii siis, ma ei ole kapten! See siga seal ülal pettis jälle mind. Vaene Bob Coombs, sa ei olnudki kapten. Sinust mindi jälle mööda! Ta elab, ehkki on surnud! Tegin õieti, et ei usaldanud teda kunagi!”

Ta pöördus ümber ja tasaselt nuuk-sudes astus üle reelingu. Ashbrook kuulis, kuidas ta sulpsatas rappa. Kumardades üle alumise silla reelingu, tegi ta asjatult katset näha midagi läbi laeva piiravate mangroovpuude roheline tihniku.

Järsku tundis ta kahetsust. Coombs oli hullumeelne. Ei oleks tohtinud minema kihutada teda, vaid jätma veendumusele, et Ashbrook oli nimelt too inimene, kelle ta tapnud. Kuhu siirdus nüüd too haletsemisväärne olend?

„Coombs, tulge tagasi!” hüüdis ta, kuuldes tema solistamist soos. „Coombs!” Kuid teisest küljest, miks pidi ta muretsema tema pärast? mõtles ta. Eks tapnud Coombs suurima südamerahuga tema venna ja teised seitseteistkümmend inimest? Milleks haletseda seesugust nurjatut?

Kaine mõistus veenas teda peagi, et Coombsiga ei juhtu midagi halba. Keegi ei elaks kuus aastat ürgmetsas, omamata kogemusi kaitsta end seal varitsevate hädadohtude vastu.

Ent kuna Coombs aga oli roimar, siis oli ta kohustatud vangistama ta ja toimetama kohtuvõimude korraldusse. Ashbrook laskus laevalt alla ja ronis kaldale.

„Coombs!” hüüdis ta. „Coombs!”

Vastust ei järgnenud.

Ashbrook ruttas selles sihis, kuhu tema arvates oli läinud Coombs.

„Coombs,” hüüdis ta veel kord, „kus te olete?”

Ashbrook seisatas. Ta ei teadnud, kust otsida põgenikku, kes võis samal ajal luurata teda iga lähema põõsa varjus. Ta kuulatas pinevalt. Kogu raba näis olevat surnud ja liikumatu.

Ja järsku üsna enese lähedal ta kuulis püssipaugu teravat raksatust ja seejärgi metsikut karjatust. Teda vallanud tuimus kadus. Kiiresti rajas ta enesele teed läbi padriku: väätkasvud kammistasid jalgu, teravad okkad tungisid ihu, mangroovpuud sulgesid tee. Ta jõudis mingile kõntsaga kaetud leele ja läbi puude vahel oleva sihi nägi lõpuks Coombsi, kes lamas otseti mudas, pea läbi lastud.

Keege hiilis ettevaatlikult lähemale. Ashbrook pöördus kähku ümber ja nägi MacKonakit, kes püssi käes hoides lähemale tuli. Neegri pungilkistud silmades peegeldus hirm. Veidi järel temast liikusid kaks teist pärismaalast.

„Mac Konaki,” küsis Ashbrook, „kas sina lasksid?”

Neeger värises.

„Surnud mees, bvana! Surnud mees! Ta ei saa käia!”

„Jah, enam ta ei käi,” vastas Ashbrook, silmitsedes laipa, mis riietatuna räbalastunud ja määrdunud vormikuube lamas kõntsas. Surnu silmad olid avali, kuna hullumeelsesse virilasse naeratusse tardunud huulte vahelt paistsid kollased ärapäretud hambatuükad.

Ashbrookile näis, otsekui kinnitaks tema venna roimar veel praegugi vaikides ja kangekaelselt, et nimelt tema on „Actiumi” kapten ja ei keegi muu.

„Mac Konaki,” ütles ta, „pead kaevama haua. Mõistad? Haua.”

Ta vajus mõttesse. „Kaks hauda,” parandas ta. „Ühe siia ja teise kuhugi kaugemale.”

„Actiumi” kaptenid peavad puhkamä võimalikult eemal üksteisest,” ütles ta endamisi.

Naeruasiu.

Karjäär.

Schmaje Beschnitt tahab lasta end ristida — veel enamgi: ta tahab saada kristlikuks pastoriks ja uurib seepärast ühe katoliku hingekarjase juures selle kutse välja-vaateid.

„Ütelge, auväärt isa, mis on õieti pastor?”

„Jumala meelepärane elu.”

„No, ilus! Aga kas ma kõrgemale ei või tõusta?”

„Te võite saada piiskopiksiki.”

„Ja siis?”

„Kardinaliks.”

„Aga kas paavstiks ei või saada?”

„Isegi paavstiks võite saada.”

„Tõtt ütelda — mis see ka ongi?”

Viimaks katkestas see pöörane auahnus vaimuliku kannatuse.

„No kas tahate viimaks saada jumalaks?” küsivad ta. Schmaje Beschnitt naeratab suurusehullustuses ja arvab: „Miks mitte? Üks mede meestest ju tegi sellist karjääri!”

Dr. Markus Herz oli sada aastat tagasi Berliinis väga tuntud ja lugupeetud juudi arst. Tal oli oma töld, mis oli tol ajal väga tähtis. Tõlla küljes seisis ta nimetähed: „M. H.”

Kord peatus ta töld ühe maja ees, milles külastas haiget. Kaks ta tuttavat läkisid mööda. Nähes tölda seal seisvat küsis üks teiselt: „Mis tähendab õieti „M. H.” Herzi töllal?”

„Väga lihtne,” arvas teine. „Malach Hamowes (heebrea keeli: surmaingel).”

Samal hetkel väljus arst majast ja kuulis neid sõnu. „Te eksite, mu armas,” ütles ta naljahambale. „Need tähed tähendavad hoopis vastupidist: Mechame Haméisim (heebrea keeli: see, kes teeb surnudki elavaks).”

Liialdas.

Moritz Hasenträger tuleb kohvikusse ja ütleb sõbrale Isidorile: „Jookse koju, Isidor, su naine petab sind su parima sõbraga.”

Isidor kihutab koju, ent tuleb poole tunni pärast tagasi.

„No mis oli?” küsib Moritz.

Isidor: „Sa taevast küll, kuidas inimesed ikka liialdavad — ma ei tunnudki seda meest.”

Richmal Crompton.

Liitlased istusid vanas aidas ja arutasid oma rahamuresid, mis seekord oli otse lahendamatuks probleemiks. Harilikult nad ei muretsenud palju maise waranduse pärast. Nad olid harjunud oma taskuraha kulutama wiie minuti jooksul pärast selle saamist, ja järgmise nädala elama filosoofidena ilma pennita. Kuid nüüd juhtus, et üks kooliwendadest oli sünnipäewaks saanud kaks jalgpalli ja paljus teist müüa poole krooni eest liitlastele. Ta jättis neile raha muretsmiseks aega ainult seitse päewa. See oli juurepärane jalgpall, ilmselt palju enam väärt kui pool krooni, ja liitlased otsustasid osta selle. Minuke takistus oli, et nad hulga pealt ei saanud kogu pool pennigi, rääkimata veel poolest kroonist.

"Ütleme talle, et maksame palli eest osawiisi, selle järgi, kuidas saame kätte taskuraha," arwas Henry.

"Ma juba ütlesin talle seda," vastas William, "kuid sellest pole vähemagi kasu. Ta ütles, et poisid on ka warem talle ei tea mille eest lubanud maksta jaoks, kuid ta pole saanud pennigi. Ta ütles veel, et Bertie Franks ostab jalgpalli tulewa nädala lõpul sularaha eest, kui me selleks ajaks ei saa kogu pool krooni."

"Palusin oma emalt, et ta laenaks mulle raha misjonäri-karbiist," ütles Douglas, "kuid ta ei taha kuulbagi jellest."

"Selles poleks ka rohkem kui kaks pence'i ja pool penni," arwas William. "Misjonärikarbides pole iial rohkem."

"Täna hommikul mulle tuli hiilgaw mõte," ütles Ginger. "Kuid wanemad on ju nii naljakad."

"Mida sa siis mõtlesid?" küsis William.

"Baadate, nad andsid mulle kuuks pence'i selle eest, et lasksin möödunud kuul ühe hamba wälja tõmmata. Nii siis ütlesin neile täna hommikul, et lasen veel wiis hammast wälja tõmmata. See oleks teinud just pool krooni, kuid nad ei lasse mind hambaid wälja tõmmata. Nagu jonnii ajawad."

Linna kiriku tornikell löi üks ja koosolek lõppes automaatselt.

"Püüame lõunajõogi ajal mõelda kõvasti ja leida wäljapääsutee," ütles William, kui üheskoos sammusid linna poole. "Ohtupoolikul lohtame uuesti ja walmine siis wälja kõige parema kawa."

William omalt poolt mõtles wälja mitu hiilgawat plaani, kuid need osutusid kõik teostamatuks. Ema, kellele ta lähines taktiküllaselt, teelas kategooriliselt pühapäewariiete pantimise, janutti kui Williami ettepaneku, et teda lubataks linnas käia majast majja ja müütada lilli ning punwilja, wõi kawatšuje trummipoisina astuda sõjawälge.

"Ma pole iial kuulnud jellast rumalust, William," ütles ta. "Ma ei saa aru, mis juhtub sind tegema sellaseid pööraseid asju."

"Tahan teha neid jellepärast," vastas William, "et wajan pool krooni. Kui sa annad mulle pool krooni, siis ma ei mõtlegi teha sellaseid rumalusi, nagu sa ütled."

"Muidugi ei anna ma sulle seda raha," vastas ema kindlalt. "Kui wajan pool krooni, siis pead selle koguma oma taskurahast."

"Kuidas wõin ma oma taskurahast tulewa reedeni koguda pool krooni?" küsis William libedalt.

Kuid proua Brown awaldas, nagu kõik täiskaswanud inimesed, täielist arusaamise puudust.

"Kui sa iga nädal oleksid pannud oma taskurahast natuke hoiutarpi, nagu sulle alati olen soovitanud, siis oleks jul nüüd olnud isegi rohkem kui pool krooni," ütles ta õpetlikult.

William, nähes, et pole mõtet waielda inimesega, kes jagab ainult tarku õpetusi, ohtas raskelt ja hakkas innukalt otsima uusi pääsuteid.

"Muuseas," jatkas ema, "sain sinu tädi Florence'i käest täna hommikul kirja. Ta küsib, kas ei tahaks sa paariks päewaks sinna sõita."

"Misjulgune tädi see on?" küsis William.

Williamil oli terve rida tädiid, kellest ükski ei pidanud juurt lugu tema jeltstonnast.

"Ma ei usu, et oled teda näinud warem," vastas proua Brown. "Ta ei läi palju kodust wäljas. Kas ei taha sa paar päewa meeta tema juures, William? Minult nädalalõpu. Ütleme, tulewa teisiipäewani?"

Ta rääkis lootusrikkalt, jelt kuigi ta armastas Williamit nagu hea ema kunagi, ostas ta fiiski hinnata rahu ja waitust, mis walitšes majas poja eemalwiibimise ajal.

"Ei," ütles William, ilma et minutitki oleks kahelnud. "Mina küll ei taha tema juurde minna. Mul üldse ei meeldi elada tädi juures ja peale selle on mul sel nädalal wäga kiire selle poole krooni kokkuajamisega."

Proua Brown ohtas nukralt.

"Wäga hea, kallid," ütles ta, heites kõrwale lootuse rahust ja waitusest, mida oli hellitanud juba tädi Florence'i kirja saamise hetkest.

Wiibimata pärast lõunat seadis William jälle sammud wana aida poole, kuhu teised liitlased juba olid kokku tulnud. Ükski neist polnud aga leidnud veel mingit sobivat plaani. Douglas ütles, et ta on ühe wäga wana mehe aidanud üle tee, lootes, et see on miljonär ja annab talle juure summa raha. Siis oli aga selgunud, et wanamees polnud miljonär ja kiategi pole ta tahtnud minna üle tee. Poole krooni asemel oli ta Douglasele annud wästu kõrwu ja walanud ta üle sõinuwalinuga, mis põrmugi ei sobinud ta auwäärse wäljumisega.

Henry oli lõunatunni weetnud jellelega, et püüdis oma wäljele õe mängupannist taguda wälja wale poolekroonist, kuid tulemus polnud just eriti hiilgaw.

"Ma ei saa aru, mis kasu sellest on," ütles William arwustawalt. "See näib waid kõweraks tootud mängupannina, see on kõik. Isegi pime ei usu, et see on poolekroonine." Ja siis, tuletades meelde oma lõunaaega, ta lijas: "Minu ema ütles, et üks tädi on talle kirjutanud ja palunud mind paariks päewaks oma juurde. Wastasin, et mul on teha palju tähtsamaid asju, kui kolada mööda tädiid."

Nüüd kerkis aga Gingeri tumenenud lootustaewaske uus walguškiir.

"Kuid sa pead sõitma sinna," ütles ta waimustatult. "Ta kindlasti annab sulle lahkimise puhul pool krooni — teeraha."

William mõtles esmalordjelt selle wõimaluse üle lähemalt järgi, kuid ilma juurema waimustujeta.

Muidugi," ütles ta, "mingu mina sinna ja tapu ennaft poolfurnuks wiisakuse, puhuse ja teiste sellaste asjadega! See on teile muidugi väga hea. Ei, peame kindlasti leidma mõne teise tee, kui teil midagi pole selle vastu."

Kuid päew ligines juba õhtule ja nad weel ikka ei suutnud leida teist pääseteed. Ohates, nagu märter, oli William wiimaks nõus ennaft ohwerdama teiste eest.

"Hea küll," ütles ta, "hea küll. Ma lähen ja lasen ennaft poolfurnuks tappa wiisakusega, puhusega ja teiste niisuguste asjadega. Teil on muidugi sel moel poolekroonise teenimine häbemata terge."

Poissid kiitsid ta eneseohwerdamist, kinnitades taktiliselt, et ainult tema ja ikka ainult tema, võib sellastest ummitustest leida pääsetee.

"Sina saad selle asjaga hästi toime," ütles Ginger. "Sa võid mängida wiisakust, puhust ja teisi sellaseid asju paremini kui keegi teine meist."

"Oh, selles pole kahtlust," wastas William iseteadwalt, "kuid higistada tuleb sellejuures rohkem kui te võite aimata."

"Tõsi küll, kuid mõtle jalgpallile!" ütles Ginger julgustawalt.

"Hea küll, sõidan tädi juurde," lausus William märtrina. "Muidugi on see häbemata raske töö, kuid ma tahan teha seda."

Proua Brown oli enam kui ällatatud, kuuldes Williamilt, et ta siiski on otjastanud vastu võtta tädi Florence'i kutsu.

"Ainult teistpäewani," ütles ta. "Ma jään tädi juurde ainult teistpäewani."

"Ega sa pole teinud mingisuguseid pahandusi?" küsis proua Brown kahtlewalt. Ta kartis, et Williami meelemuutus oli tingitud mõnest loerustükist, mille tulemusel külastused ümbrustonna wihasest farmeritelt ja pahandatud naabreilt.

"Muidugi mitte," wastas William, ja ta häälest kõlas niipalju ilmsüütu, et proua Brown selles enam kahelda ei võinud.

"Ma imestastin ainult, mispärast ja nii äkki muutud oma meelt, kallid," ütles ema. "See oli kõik."

"Ah, muutun oma meelt ainult sellepärast, et tahan meelsasti wiibida tädi Florence'i juures," wastas William tujajelt.

Ta waitis paar minutit ja ütles siis ohates:

"Ema, kas sa tahad minust lahti saada?"

"Aga muidugi mitte," wastas proua Brown lätku.

"Nojah, kui sa annad mulle pool krooni, siis ma ei sõidagi tädi juurde."

"Ei, ma ei anna sulle pool krooni," wastas proua Brown otjastawalt. "Ütleksin sulle juba warem."

"Oh, hea küll," ütles William, kes õieti polnud lootnudki, et ema nõustub ta ettepaneluga. "Kuid mõned emad," ei jaanud ta jätta juurde lisamata, "loobuvad meelsamini poolest kroonist kui oma lapsest."

"Millest ja niid räägid, William?" küsis proua Brown kohtunult.

Kuid William, weel ikka nukker ja märtri näoga, läks üles pakkima asju, ilma et oleks wastanud sõnagi.

Särgmijel päewal asus ta teele, hiilgawalt puhas ja oma parimas ülikonnas. Tädi Florence kohtas teda jaama ja daami wälimus ei wähendanud sugugi hirmu, mis William tundis selle küllaskäigu vastu. Tädi Florence oli wanapoolne naine, piinlikult puhas ja ilmselt suur korraarmastaja.

"Loodan, et sulle meeldiwad loomad, kallid poisid," ütles ta, kui nad jaama jõitid koju poole. "Waata, mul on lemmik, kes on mulle väga, väga kallid ja oleksin väga rõõmus, kui ta meeldiks ka sulle."

Williami meeleolu tõusis. Olles alati optimist, nägi ta waimusfilma ees juba wäikest spordiwaimuga foxterrieri või wähemalt papagoidi. Ja ükski nuhtlus pole nii raske, kui saad seda jagada mõne hea loomaga. Võib olla on tädil kodus koguni ahw? hellitas William lootust.

"Olen kindel," jatkas tädi Florence, "et hakkad armastama mu kallist kiisu-
lest."

Williami meeleolu langes jälle. Muidugi pidi see olema kass. Kui inimesel ei wea, siis ei wea tal lõpuni.

Auto jõitis tädi Florence'i maja esiuksesse. Siis awanes uks ja nähtawale ilmus süng näoga teenijatüdruk ning suur siami kass. Nii kassil kui teenijal näisid olewat ühised ilmawaated. Teenija, kes wihtas põhimõtte pärast kõiki poisse, ignoreeris teda täielikult, kuna siami kass põlgawalt taganes, kui William temaga püüdis luua sõbralikke suhteid.

"Ta nimi on Mintsi," ütles tädi Florence hellalt, "ja ta on ainuke tõesti wäärtuslik kass. Ta wõidab ümbrustonnas kõik esimesed auhinnad. Wõi wähemalt," tädi nägu tujastus, "wõitis ta kõik esimesed auhinnad, enne kui proua Hedley-Smith sai oma Mantsi. Ma ei hooli aga, mis ütlewad kohtunikud," jatkas wana daam tundesikult, "sest Mintsi on igatpidi palju parem ja tublim kass kui see Mantsi ja kuidas nad sellele Mantstile aasta aasta järgi wõiwad anda esimese auhinna, sellest ei saa ma kuidagi aru. Kujuta ette, Mintsi-taoline kass peab leppima teise auhinna! Mulle pole see proua Hedley-Smith ilal meeldinud. Ma ei sallin ka tema käitumist. Kui mina oleksin kohtunik, siis ma ei annaks ta Mantstile üldse mitte auhinda."

Rõgu õhtu kestel pidi William kuulma kiidulaule Mintsi ja kaebelaule proua Smithist ja tema Mantsi. Ta sai aru, et need kass daami elamad juures waenus, mille eest wõlgnesid tänu waid oma lemmikutele. Tädi Florence'i Mintsi oli wõitnud kõik esimesed auhinnad kohalikul loomanäitusel, kuni ilmus filmapiirile proua Hedley-Smith oma Mantsiiga...

William ei tunnud olukorra vastu wähematki huwi ja kuna tädi kõgu õhtu rääkis waid kassidest ja ületõhtustest kohtunikudest, siis tundus aeg poisile otse igawikuna.

Ta elustus alles siis, kui jaabus aeg magamaheitmiseks. Polnud kahtlust, et siiani ta küllasolek oli läinud edulalt. Silmas pidades asja suurt tähtsust, oli ta suutnud walitjeda oma tundeid ja teinud juu lahti waid siis, kui teist ei saanud.

"Sa tead, kallid," ütles tädi Florence, enne kui William läks woodisse, "olen nii õnnelik nähes, et oled nii waitne ja kaswatatud. Kartsin juba, et oled ka üks neid tooreid, kaswatamataid poisse, keda sagedasti näeme tänawal."

William naeratas tädile andestawalt, et kuidas see üldse wõis temast uskuda midagi sellast, ja üha rassemaks muutuma jüdamega waatas vastu neljale päewale, mis teda lahutasid loode-tawaist poolest kroonist ja sellega ühtlasi jalgpallist. Võ jooksul otjustas, et tuleb oma raske ülesandega toime waid sel juhul, kui wõimalikult palju püüab eemal wiibida tädi Florence'ist, tema siiami kassist ja majast.

Särgmijel hommitul ütles ta eine ajal:

"Ma mõtlen, et lähen täna hommitul ja teen üsna pika jalutuskäigu, kui sul midagi pole selle vastu, tädi Florence."

Tädi naeratas.

"Tulen kaasa sinuga, kallid poisid," ütles ta. "Mulle meeldib ka pikem jalutuskäik enne lõunat."

Williami juust kostis ehmatushüüe, mille ta aga wiibimata muutis lälastawaks kõhaks.

"Mulle meeldiks väga jalutada sinuga," ütles ta wiisakalt, "kuid ma pean käima weidi teist kui sina. Ma — ma mõtlen," ütles ta salapäraselt, "et pean käima spetsiaal käiku. Pean käima kiiresti. Kiiremini, kui sina seda jõuaksid kaasa teha."

Tädi waatas poisile kaastundesikult otja.

"Kas oled arsti walwe all, kallid poisid?" küsis ta.

"J-jah," ütles William, haarates kiiresti kinni sellajest seletusest. "Jah, selles ongi asi, et seisan arsti walwe all."

Tädi ohtas.

"Ah, sul on wist pisted küljes," arwas ta.

"Jah," nõustus William, haarates ta sellest kinni kui heast ettekäändest. "Just sedasama ütles mulle ka doktor. Ta ütles veel, et pean jalutama väga palju ja kiiresti, kui tahan lahti saada sellest weast. Ta ütles, et pean jalutama kiiremini kui seda teevad harilikud inimesed."

"Soovid maffa?" küsis tädi.

"Jah, palun," vastas William ja oli tugewasti pettunud, kui tädi ulatas talle sellest lemmikroast ainult piigese tüki.

Pärast einet ta läks jalutama. Väljude linnast möödus ta ühest majast, mille trepil istus Mintsi täieline teisik. Pois silmitses kassi huwitunult. See peaks olema too metsik Mantfi, kes Mintsi nina alt näppab kõik esimesed auhinnad, mõtles ta.

William jättis väikese linna warsti seljataha ja sõrkis edasi wäljade poole. Wiimaks ta sattus ühe farmi juurde. Farmi lähedal põllul elas ta meelitawat küüni ja William nägi selgesti, kuidas üks juur rott kadus küüni seinale alla. Ta astus lähemale, et asja uurida. Siis ta nägi, et kogu küüni seinalune oli täis rotiauke. Küün oli otse paradiisiks rotiküttidele...

William oli sageasti mõelnud imi püüda siili ja teda õpetada wälja rottide püüdmiseks. Ta arwas, et peaks leidma ühe väikese siili, kes wabalt mahub rotiauku ja neile väikestele kistjatele sinna järgi läheb. See oli suurepärane idee. Kogu hommiku ta otsis nüüd siili, kuid kui saabus aeg kojuminekiks, polnud ta kohtunud ühtki otasloomale. Ja alles koduteel tuli talle pähe teine mõte, mõte, mis oli nii päewaselge, et William otse imestas, mis pärast see talle juba warem ei tulnud pähe.

Mispärast mitte treenida kassi rottide püüdmiseks? Ta maldas waewalt ära oodata hetket, mil võis abuda oma ettevõtte teostamiseks. Kõik oli siin olemas: rotid, rotiaugud ja — Mintsi. Ta kiirustas koju, püüdes waja oma erutust ja anda näole ilmet, mis sobib haigele, kes arsti ettekirjutuse järgi on jooritanud pikema maffa.

"Kuidas ja nüüd ennast tunned, kalline pois?" küsis tädi Florence.

William kinnitas talle, et külg on nüüd palju parem — niivõrt parem, et ta mõtleb õhtupoolikul teha veel ühe pikema jalutuslõigu.

"Pean minema koosolekule täna õhtupoolikul," ütles tädi Florence. "Tagasi tulnud misjonär räägib meile keisr-Maffast. Mõtlesin, et võib-olla sulle meeldiks minuga kaasa tulla."

William vastas, et arwatawasti ei tee see tema käljele mingit head ja kõik, mis ta wajab, on veel üks pikem jalutuslõik.

Enneks Williami plaanidele asus tädi Florence koosolekuruumi poole teele otsekohe pärast lõunat, jättes maffa ja Williami hooletaks. Oli paari minuti tööd otstida üles korwi, millega Mintsit lohustati mööda kohalike kassinäitust, pakkida tädi lemmiku sinna sisse ja jõostuda linnast wälja küüni poole, mille seinalused olid täis rotiauke.

Kedagi polnud läheduses näha ja William hakkas kohe treenima Mintsit. Kassi polnud aga juba liiki, kes kergesti wõtab õppust. Ja pealegi oli ta praegu väga halvasti tujus. Olgugi, et Mintsi oli harjunud kassikastiga, millega teda lohustati mööda näitust, polnud ta siiski harjunud wiisiga, kuidas teda lastis nüüd transporteeriti. William oli kogu jooksu ajal wibutanud korwi edasi-tagasi.

"Tule tagasi, Mintsi, hea pois!"

Ta näugus lakkamatult. Ei waigistanud teda ka see, kui William ta peadpidi pistis rotiauku ja julgustas:

"Mine edasi, Mintsi, pois! Mja nad wälja!"

Polnud üldse wähematki kahtlust, et Mintsi oli rotiaukude jaoks liig suur, kuid William ei mõistnud, mis pärast ta ei wõi oma keha natuke koomale tõmmata ja sisse pugeda. Seda filmas pidades toppis ta Mintsi pea mitmesse suuremasse auku, julgustades kogu aeg:

"Nii on õige, Mintsi, pois. Wäga hea, wanapois! Mja nad wälja! Mja nad wälja!"

Kuid Mintsi, kes sellajest käitumisest oli siisimalt muutunud juba metsikuks ja wäljelt mudajeks, nagu William ise omal hääl päewil, raputas enese ootamatult Williami käest lahti ja põgenes tegewuswäljalt otsekui rakettlennul. William jooksis talle tükk maad järgi.

"Tule siia, Mintsi, pois! Tule juba, tule! Hea pois, kiiju, kiiju. Piim, Mintsi, piim!"

Mintsi ei pannud tähelegi neid meelitust, kuid farmi koerad hakkasid huwitundma selle wastu, mis sünnib nende põllul. Ja siis pidi William abitult pealt vaatamata, kuidas ta tädi lemmik üle wäljade jooksis kodu poolt eemale, neli wiis koera kannul.

William läks koju väga pikka miini ja ta pea oli täis raskeid mõtteid. Aga aegamööda need mõtted muutusid siiski helgemaks. Talle tulid meelde jutustised kassidest, kes väga lauge maa tagant olid koju tulnud tagasi. William wibutas käotšas tühja korwi ja jõudes koju oli ta juba peaaegu kindel, et leiab Mintsi istumas trepil.

Kuid miskipärast Mintsit ei olnud seal. Wangeva südamega otsis William läbi kogu maja ja aia. Nähtawasti ei olnud Mintsi veel tagasi tulnud. Minu kehe täpp selles tumedas loos oli praegu ainult see, et ka Williami tädi polnud veel tagasi tulnud. William pani korwi endisele kohale, häwitades oma istkult kõik rotijahi jäljed ja läks wälja.

Ta hullus naabruses, kuni nägi tädi astuwat maffa, andis talle paar minutit aega oma kaotuse awastamiseks ja läks siis ilmsüütu näoga tuppale, nagu oleks ta just praegu tulnud pikemalt jalutuslõigult. Ta leidis eest tädi, kes oli parajasti ametis maja pahurpidi pööramisega.

"Ta on läinud, William," ütles ta. "Minu Mintsi on läinud — oh — mis ma ometi pean tegema?"

William teeskles ka oma poolt illatust, kahetsust ja taastundmust. Ta teeskles seda isegi üle, kuid tädi oli liig arewil, et panna tähele väikese wääratuse Williami näitlemisostuses.

William aitas tükk aega tädi otsida Mintsit. Siis tundes, et ta näolihased waja juba puhust, ütles ta tädi, et läheb parem wälja otsima Mintsit, kuna majas teda nähtawasti siiski ei ole.

"Oh, kalline pois, mine," ütles tädi Florence. "Ma ei saa lihtsalt aru sellest. Warem pole ta millalgi kodunt üksi wälja püüdnud minna."

William, kes tõstelt soowis üles otsida kadunud kassi, läis läbi kõik naabruses asuwad aiad ja tänavad, kuid tagajärjeta. Ta tuli koju tagasi ja nägi, et tädi Florence paigutas piimatasse maja esiuksle, tagauksle, kõrwaluksle ja kõigile ainalaudadele. Sel kombel lootis ta oma kadunud lemmikut koju tagasi meelitada.

William manas uuesti näole kahetsuse- ja taastundelme. Tädi Florence oli väga liigutatud Williami tundelikkusest ja jutustas pikki lugusid Mintsi peaaegu üliinimlikust mõistusest ja intelligentist. Ta jutustas senitaua, kuni süda läks haledaks ja siis ta puhkes hüsteeriliselt nutma. Wiimaks rahunes ta siiski piisut.

"Kui ta pole tagasi tuleval nädalal peetava näituse ajaks, siis ma ei tea, mis pean tegema. Ma poleks sugugi alustatud," lijas ta libedalt juurde, "kui see proua Hedley-Smith seisab fogu selle asja taga. Olen alati teadnud, et ta on jüdametu naissterahwas. Ta teab, et minu Mintsi peab jaama esimese auhinna ja nüüd ta kardab, et tema Mantssi jääb sellest ilma."

William jatkas näitlemist, kuid õhtu saabudes ta märkas, et tädi muutus järjest mõtlikumaks. Kord ta küsis: "Mis kellaeg see oli, kui sa läksid jalutama, William?" ja rohkem kui ükskord ta märkas, et tädi filmitsees ta käsi, mis olid laetud kriimustustega. Need kriimustused olid sinna tekkinud sel ajal, kui ta Mintstile püüdis selgetis õpetada rotipüüdmise raskest kunsti.

Ta kiirustas seletama nende kriimustuste põhjust, huiates, et oli teel komsistanud kiville ja kukkunud okaspõõsastest elawaeda. Tädi võttis selle seletuse vastu waitfelt. Pitema pausi järgi küsis ta ainult:

"Kas proua Hedley-Smith on wahest rääkinud sinuga, William?"

William sai aru, et tädi hakkas Mintsi kadumises kahtlustama teda. Näis nii, et ta pidas teda, Williamit, isegi selle metsiku ja jüdametu proua Hedley-Smithi liitlaseks.

Järgmisel hommikul oli selge, et õõ jooksul polnud tädi kahtlused karwawäärtsi wähenenud. William omalt poolt oli kriimustuste tekkimiseks mõelnud wälja me ja palju usutawama põhjuse, kuid tädi kuulas ka selle seletuse waitides. Raastundeawaldus, mille proua Hedley-Smith saatis enne lõunat, näis aina suurendawat tädi kahtlustusi ja William hakkas aru saama, et pool krooni, mille pärast ta enna oli ohwerdanud, on päästmatult kadunud, kui Mintsi kohe elusalt ja terwelt ei tule tagasi.

Pärast lõunat ütles William:

"Nüüd lähen ma wälja otsima Mintsi ja ma ei taha tagasi tulla ilma temata."

Polnud kahtlust, et ta ülesastumine awaldas tädile soowitawat mõju. Ta waatas poisile mõtlikult otja, imestades endamisi, kas pole talle siiski teinud älekohut.

"Oleksin wäga tänulik, William, kui teed seda," ütles ta tõsiselt.

Nii jooksis William minema, kawatsehes iga hinna eest päästa Mintsi ja sellega tõenäoliselt ka oma pool krooni. Fogu õhtupooliku weetis ta farmi ümbruse läbiotsimisega, kuid jälle tagajärjetult.

Tulles murelikult kojupoole, möödus ta proua Hedley-Smithi majast ja seal, awatud wärawal, istus wihatud Mantssi, pestes enna hoolikalt. William waatas ringi. Läheduses polnud näha hingegi. Mõtteliirusel haaras ta maast

Mantssi, peitis rabelema ja küünistaja looma kuue alla ja jooksis koju nii kiiresti kui jalad kandisid.

"Ma leidsin ta!" hüüdis ta niipea kui awas ukse.

Tädi Florence jooksis wäljajirutatud kättega oma kaotatud ja jälleleitud lemmikule wastu. Mantsi oli harjunud sellega, et teda näitusel läperdashid wõõrad daamid, ja sellepärast ei protesteerinud ta ka nüüd. Ta oli sflegmaatilise iseloomuga kas. Ta oli warastatud oma kodust, wiidud hoolimatult läbi tänawate wõõrasse maja, kuid ta ei kannud sellepärast kellegi wastu wiha.

Talle pakuti koort ja sardiine ja Mantsi hakkas kowasti nurru lööma. Üldiselt oli temale üks maja sama hea kui teine, kuid maja, kus talle anti koort ja sardiine, oli juba midagi erakorralist. Ta oma perenaine toitis teda peaaegu dieedi järgi ja koort ning sardiine nägi ta oma söögilaual wäga harwa.

"Kallikene!" hüüdis tädi Florence liigutatult. "Kuula, kuidas ta nüüd lauab! Ta on nii rõõmus, et wiibib jälle kodus! Oh, kui ta ainult võiks rääkida meile, kus ta on olnud eifsest saati! Kas eht sina tead, William?"

William wastas selle küsimuse mitte-midagiütleva naeratusjega.

Tädi Florence kummardus, et silitada tagastitlun, filmitsehes teda teraselt. Mintsi ja Mantsi olid niitwört sarnased, et keegi peale kohtunikude ja nende perenaiste ei osanud neil wahet teha. Nende tunde-märgid olid täpselt sarnased, kuid Mantsi oli weidi lahjem kui Mintsi, arwatawasti sellepärast, et Mintsi toideti koore ja sardiinidega, kuna Mantsi pidi pidama dieeti. Ja wõib-olla Mintsi paksus oligi süüdi selles, et kohtunikud esimese auhinna määrasid ta wõistlejale.

"Ta on jäänud kohutawalt kõhnaks, waene loomakene," haletses tädi Florence. "Ta pole fogu selle aja jooksul, mis kodust eemal wiibis, wist iwagi saanud hamba alla. Ma wõin lugeda tal waesetejel isegi küljekonte. Oh, mu lemmik Mintsi, kuidas sa pidid küll kannatama!"

Polnud wähematki kahtlust, et Williami seisuford oli äkki mõtnud teise pöörde ja jalgpall ei olnudki enam nii mägede taga. Tädi Florence otse nuttis tänulikust.

"Ma ei unusta seda iial, mis oled teinud minu heaks, kallid pois," ütles ta. "Ma ei unusta iial, et see olid sina, kes otsis üles mu wäikese kiisuke!"

Williamil oli juba tunne, et pool krooni seisab taskus. Teade, et proua Hedley-Smithi Mantsi on läinud kaduma, jaabus warsti ja tädi Florence ütles:

"See on talle täiesti paras! Wõi siis pillkab mind sellega, et jaadab mulle oma häbematu kaastundeawalduse! Ma pole jugugi üllatatud, et ta kas jookseb

minema. Olen alati welnud, et ta näljutab teda. Esmene auhind — heldeks ne!"

Tädi waimustus kaswas, kui uus mõtte sigines ta ajju.

"Kui ta oma kasji tulewaks nädalaks kätte ei saa, siis wõtab minu Mintsi esimese auhinna, eks ole ju nii, Mintsi, mu lemmik?" ütles ta Mantstile, kes koore ja sardiinidega tugewasti oli kinnitanud keha.

Samal hetkel teenija teatas, et proua Hedley-Smith on tulnud ja ootab elutoas. Tädi Florence, wõidurõõmus nagu ees, läts külalist wastu wõtma. Proua Hedley-Smithi filmis wälkus sõjatas leet.

"Tulin teile õnne soowima teie lemmiku tagastituleku puhul," algas ta.

"Täna," wastas tädi Florence. "Kasju tänu waewa eest. Ja mina olin nii kurb kui sain kuulda, et teie waene Mantsi on jooksnud ära. Milline kahju, kui ta ei tule tagasi tulewaks nädalaks!"

"Ma usun, et selleks ajaks ta on tagasi, mis Brown," ütles proua Hedley-Smith ja ta hääle tõusis sedamööda, mil määral suurenes ta wõitlusihha. "Tegehtult arwan ma, et ta praegusel hetkel pole meist kuigi kaugel. Kas oleksite nii lahke ja näitaksite mulle kasji, keda te peate oma Mintsiks?"

"Mis te arwate sellega, proua Hedley-Smith?" küsis tädi Florence jäiselt.

"Seda, mis ma ütlen. Ma —"

Samal hetkel tuli ka Mantsi ise tuppa ja lõi weel ikka waljult nurru.

"Minu Mantsi!" hüüdis proua Hedley-Smith.

"Minu Mintsi!" wastas tädi Florence.

Muidugi on ta minu Mantsi. Nagu võiks ma selle juures põrmugi kahelda! Waadake, ta tunneb äraagi minu. Mantsi, Mantsi, Mantsi!

"Mintsi, Mintsi, Mintsi!" kutsus tädi Florence.

Mantsi istus pörandale ja waatas ühe naise otjast teise otja.

William waatas seda asja kowalt ja püüdis aimata, mis sünnib nüüd edasi. Ja edasi sündis see, et ukse taha ilmus üks pois sarmist, kes kandis kae otjas korni. Ta tahtis wiibimata kofku saada tädi Florence'iga ja juhutati elutuppa.

"Tõin ära teie kasji," ütles ta.

"Misjuguise kasji?" küsis tädi Florence, lähedal minestusele.

Farmipois osutas sõrmega Williamile.

"Selle kasji, mis see pois tõi meie wäljale rotte taga ajama. Kas elas fogu aeg meie wäljal ja täna ma sain ta kätte."

Ta awas korni ja sealt hüppas wälja porine ja määrdunud Mintsi. Hetke waatas kasj üllatunult ringi ja märgates äkki, et tema äraoleku ajal on

„Taevaminek“ — Lucca della Robbia omapärane ja kaunis lu-
 nett, mis asub Florentsi doomkirikus. — Taani õppelaev „Köhen-
 havn“ hukkus merel nagu Saksa „Niobegi“. Nüüd on taanlased ehitanud
 uue õppelaeva, mille ristisid „Danmark“ks. — Hollandlane Timmer (pa-
 remal) soovib õnne v. Crammille, kellele kaotas Davis-karika võistluse
 esimesel päeval. — Negrakraal Berliini põllumajanduse näitusel, kus
 anti nurgakene ruumi ka Saksa endistele asumaadele. — Treeningul rah-
 vusvaheliste autovõistluste vastu kukkus parim saksa sõitja Otto Merz nii
 õnnetult, et vähe aega hiljem heitis hinge. Pildil õnnetuspaik. — His-
 paania raskekaalupoksija Paolino, kes Euroopa meistri tütli selle seniselt
 omanikult belglaselt Pierre Charles'ilt ära võttis.

toõisteleja maja võtnud oma valbusse, sõõstis sellele välguna lallale. Hetk hiljem oli kogu ruum täidetud kassidest, kassifikaast ja lahinglõhast.

Mantfi kui nõrgem vastane pidi viimaks taganema. Ta hüppas välja avatud akna kaudu, viihane Mintfi kannul. Kaks kassi sõõstisid edasi piki täna-

vat, kaks nait joostes järel. Mõõdus enne weerand tundi, kui tädi Florence koju tuli tagasi. Ta õhetas näost ja hingeldas raskesti, kuid laenla all ta hoidis porist Mintfit. Teenija seisis ufse kõrmal, ükstoitne ja pahur nagu alati.

„Ja kus,“ küsis Florence jüngelt, „on praegu noorhärja William?“

Teenija osutas sõrmega alla tänavale. Temalt võis näha Williami väikest kogu, kellel oli käetõljas väike lõhwer. Poiss ruttas jaama poole.

„Ta kästis mind õelda teile“, vastas teenija, „et pisted ta külje sees on äkki muutunud väga valusaks ja et ta parem läheb koju“.

Nukrad silmad.

M. Sostschenko.

Mulle meekdivad lõbusad inimesed, meeldivad säravad silmad, hele naer ja kiljatused. Mulle meeldivad punapõksed tütarlapsed, kes käivad uisutamas. Ehk sellised, teate, kerget riuetusis, spordituhvleis ja kes hüppavad üles ja alla.

Ma ei armasta enam luulet, mis tulvil igasuguseid õhkamisi ja melanoolseid hüüdeid, nagu: ah, oh, oo mu jumal ja nii edasi.

Tahtmatult kipub naer, kui kiidetakse midagi kurvameelset või näiteks, kui öeldakse kellegi naise kohta:

— Ah teate, tal on nii ilusad nukrad silmad ja kui kurb ilme!

Sealjuures mõtisklen ikka: milleks öieti neid kiita. Just vastuoksa, on vaja talle kaasa tunda ja teda peab talutama arsti poole, et selgusele jõuda, missugused haigused õõnestavad ta nõrka organismi ja miks tal silmad täis nukrust.

Tõepoolest, inimene on veider. Kuidas võib imestella nukraid esemeid ja kuidas on võimalik, et kurvad faktid vaimustavad meid.

Vaat endised intelligendid ja üldse, teate, vana Venemaa otse vaimustus kõigest nukrast ja kurvast ning leidis selles midagi suursugust.

Väga kahju. Ei tohiks sellega uhkustada.

Tänapäeval tahame loobuda nukrust. Me soovime, nii öelda, lükata ta maha kõrgelt pjedestaalilt.

Kes omavad nukraid silmi — laiali minge, et teid ei lõmastataks puruks!..

Kord, teate, tuli minu juure külla mu hea tuttav. Oleme temaga sinasõbrad juba koolipingilt. Lobiseme uudistest ja laenamine sageli raha üksteiselt.

Tuli ta kord minu poole ja ütles, et on armunud mõistuse kaotuseni ning lähemal ajal abielluvat.

Sealsamas hakkas taevani kiitma oma armastust.

Ta on seesugune, ütles iludusekene, niisuguste ilusate silmadega, täis nukrust, missuguseid ei ole keegi ennem näinud.

Ja need silmad, ütles mu tuttav, kuis väljendada, omandavad sellist koloriiti, et kenakesest saaks tõesti auhinnatav iludus.

Näokene, ei saa öelda, et oleks huvitav, ninake vähe lai ja puuduvad silmakulmud, kuid ta nukrad silmad katavad täiel määral kõik puudused ja teevad ta päris kenakeseks.

Mina — rõhutas tuttav — armusin just nende nukrade silmade pärast.

— Oled aga lollakas, ütlesin talle. Tulebki välja, et oled ogar. On tal nukrad silmad, see tähendab, ta sise-mised sekretsioonid ei ole korras, või on ta hüsteeriline või neeruhaige. Sina, ütlesin talle, päri temalt hästi järele või taluta ta arsti poole ja päri viimasele nõu.

Oi, selle järele ägestus mu hea tuttav, hakkas loopima asjadega, kisesendas, haavas mind, sest ma olevat hingetu materialist.

— Mina, ütles ta, kahjatsen väga, et külastasin sind. Mul oli niisugune poeetiline meeoleolu, aga sina oma mustade kätega määrisid mu õilsa tunde. Ta hakkas juba jumalaga jätma ja minema.

Tegin katsed talle jutustada, kuidas kord kohtasin Kislovodskis üht nukrade silmadega pakikandjat. Ta silmad olid võluvad. Jutuajamises seletas mulle, et ta kubemed olevat väga haiged ja sellepärast peab loobuma omast elukutsest.

Mu hea tuttav ei kuulnud mind lõpuni. Haavunud veel enam mu ebatahtlikest paralleelsustest ja võrdlustest pärast, andis külmalt mulle käe ja pomises: ei sul pole aimugi luulest, — ise oled maha maganud ilusamad tunnid elus.

Möödub umbes pool aastat. Unustasin üpris tolle lookese. Ükskord kohtasin jällegi oma head tuttavat tänaval.

Kõnnib morni ilmega ja tahab tähelepanematult mööda minna. Liginen talle ning pärin uudishimulikult, kas pole teda mitte mõni õnnetus tabanud.

— Ei midagi, ütles, niisamuti, igasugused sekeldused. Naisel on kopsudes haiguse protsess. Ei tea, kas viia teda kuskile lõunapoole või saata teda sanatooriumi.

— Noh, ei ole viga, ütlesin, küll terveneb ja kui terveks saab, ei ole temal aga nii ilusaid kurbi silmi, mida oled alati igatsenud.

Ta taipas, viskas käega, millest võis lugeda, et tahab must lahti saada. Jätsin ta jumalaga ning sammusin oma teed.

Kaastundlikult vaatlen neid mõõdaminejaid, kellel on nukrad silmad.

Neid vaja arstida.

Leppimine.

Bamberger ja Winterfeld, kes olid kana juba vihased, kohtasid leppimispühäl tempil väravas. Winterfeld ütleb: „Kuule, Bamberger, rabbi rääkis täna nii ilusti, kas me ei võiks ka ära leppida? Ma pakun sulle käe.“

Bamberger: „Hea küll, siia ka minu käsi.“

Winterfeld: „Tänasest peale soovin ma sulle kõike seda, mis sina soovid minule.“

Bamberger: „No juba hakkab aga jällegi!“

*

Raamatukaupluse astub noor mees.

„Teil on aknal raamat: „Tuhat abinõu, kuidas ruttu rikastuda.““

Müüja toob raamatu.

Noormees noogutab: „Võtan selle.“

„Kas tohin teile veel ühe täiendusväljande siia juurde tuua?“

„Ja nimelt?“

„Kriminaalseadustiku,“ ütleb müüja.

Venemaal.

Talupoeg: „Varem kuulus maa isake-tsaarile ja lõikus melle — nüüd kuulub maa melle ja lõikus isake Stalinile.“

Vanapoiss.

„Ants, iga õhtu lähed leskproua Pärtsoni juurde — miks sa ei abiellu temaga ometi?“

„Jah, olen sellele ka juba mõelnud — aga kuhu lähen ma siis oma õhtuid veetma?“

*

„Sa oled halvast tujus, mis on sul viga?“

„Olen kimbus päriselt, pean homme pulmas olema.“

„Aga noh, jätta minemata!“

„Ei lähe nõnda, see on minu pulm!“

Esimene peatükk.

Keegi wõõras küsis meilt kord:

„Kuidas dieti omandas härra Stockton endale koloneli auhinda?“

„Saatan teda teab,“ vastas üks meist, „mististi küll, et tal hiljem põrgus tuleb juhatada üht kuradi rügementi.“

See näis wõõrast rahuldawat, sest kolonel Stocktoni ei wõinud endale keegi kujutleda inglaseks ja pärjapunumise ning tandlekõlistamisega ta waewalt meetis manalasti oma aega.

Minu arvamise järgi ta nimetati koloneliks lihtsalt seepärast, et ei leitud talle teist sobivamat amime ja üks tal siiski pidi olema, kuna ta enam kui kümnekuhanda ruutpenikoormalisel maa-alal oli järgmine peale wanajumalat ennaft. „Wanawanamaks“ teda ometi nimetada ei wõidud, sest see kõlas liig ülespuhutult, „kohunik“ oli liig ametlik ja ametnikumaitsetne, kuna lihtsalt „wanemat“ oli liig labaselt-kodune kõla, ent kolonel, see ta oli, ja see amini sobis talle väga hästi.

Ta oli suurekavaline, tore mees, ühe meeter üheksatümme kõrges ja kõneldakse, et ta oma noores eas paljaste kättega wõis kända kistjal kaelaluu. Veel wiiekümne-aastasena ta jättis mulje, kui tõestatud arutunul — tõestatud muidugi mitte misiki välispidise wäewõimuga, waid talutatud piisut ühe oma uksuse ja teatud auwäärilistuse tundega.

Ta wõimatus oli täpselt selline, kui see sobis ühele lääneriikide koloneli: tal oli piisalt lainetaw juus, lühike hall lõuababe ja paksud, sõjalad wurrud. Ta riietus väga elegandilt ja ta wõimatus jättis nii miljondari kui diplomaadi mulje, nii et teda oleks wõidud pidada inglise kuningas kangelst julguseks, mida ta wast ehk oligi, sest ta perekonna ajalugu ei piirdunud üksi Virginia ja Massachussetsi rannikutega, waid ulatas ka teisele poole suurt lompit, kuni tagasi Plantageneti wanadele headele pehurohketele ja relwadeft Mirisewaile aegadele, kes, nagu see meile Ameerika koolides pähe tumbitakse, aastatel 1154.—1487. walitsesid Inglismaad.

Ta ehtsad olid elanud kui parunid kantsides ja kindlustatud lossides, olid oma raudriietatud saatjate abil wallutatud hulga linnu ja nii mõnigi ukses laew kandis oma purjedesse koetuna ta wappi üle merede. Tegade testes oli selle jugu-

wõisa nimi küll muutunud, ent weri oli jäänud samaks ja ühes sellega kombat ning rüht. Oli ta wihane, siis ei olnud seal midagi inestada, kui ta äkitselt oleks haaranud mõõga ja oleks tapnud selle, kes teda wihastas, ja kui ta põrutas kord jalga wastu maad, siis olid jada meest walmis temaga ratsutama kas wõi läbi põrgu, olgugi, et nad ei kannud enam oda ja kilpi, nagu wanasti, waid moodsa aja moodsamaid relwu.

Tahaksin meeleldi teile näidata seda kimmetuhat looma, keda karjatati koloneli wiljarikkas orus, ta juurt, ilusat maja mäenukal ja jõge, mis woolas wahutades mõõda sellest kurgust. Siis tahaksin teile näidata kaht linna, milles iga tänaw, iga maja, iga õu ja aed oli koloneli isiklik omandus, samuti kui inimesedki, kes seal elasid. Ja siis ta mehi, kes nimetasid teda oma juhiks, istudes oma tulistel hobustel rewolwrid wõõ wähel, walmis talle järgima elus ja surmas. Alles kui olesite kõlpe seda näinud, wõiksite otsustada, mis see tähendas, kui ifegi see mees leidis endale isanda ja kaskija.

Ma töötasin tookord sheriffi büroos — meil oli ka sheriff nii kui olid meil walimisedki, millel peeti täpselt kinni seadustest ja määrustest — ent siisepool Sierra-Blanca mägestikku ei olnud rohkem kui üks ainus poliitiline partei, ja see oli kolonel, kuna iga ameti jaoks wõis tulla waid see kõne alla, kellel oli koloneli hää. Mina töötasin, nagu eespool öeldud, sheriff Steve Roski abina ja meie ülesanne seisis peaaesjalikult wõitlemises warastega, kes katjusid koloneli loomi ajada läbi mäekistuste. Peale selle tuli meil häwitada igasugust kurikalduwuslikku ollust, mis kerkis meie orus ifka jälle nähtawale, teadmata, et seda meie juures nii karmilt koheldi.

Ühel pealelõunal saabus meie büroosse telegramm, mille kohe awasin. See kõlas järgmiselt:

„Wangistage kohe Charles Lamb, nõndanimetatud jüdametemurdja Charlie,

keda wiimati on nähtud Sierra-Blanca ümbruses. Rikkus üks meeter üheksatümmeend kuus sentimeetrit, juuksed ja filmad pruunid, head kombat. Erilised tunnused: filmapaistwalt ilus. Tasu tabamise eest kakskuhat dollarit.“

Alla kirjutanud oli telegrammile ühe põhjapoolse maatonna sheriff. Seda üle filmitsedes imetlesin piisut, sest ma ei olnud enne näinud, et kellelgi ta „filmapaistew ilu“ oleks leidnud ametlikku kimmistust.

„Peab olema tore poisil!“ ütlesin ma poolwaljusti tseendale.

Sgatahes: üks meeter üheksatümmeendkuus sentimeetrit — see oli juba paras piisil poisil!

Nii siis seadsin oma parima Coldi korda, panin kibara pähe ja läksin wälja, et waadata, mis selles asjas wõimalik oli teha.

Mul ma ei leidnud midagi mainimiswäärset, kaks päewa hiljem aga mõõdufin juhtumisi meie wõõrastemajast. Tarwis waadata, kas õmad on juba küpsed, mõtlesin, ja kui käänan ümber nurga ning waatan aeda, siis näen seal pingil puude all istuwat wõõrastemaja ilusalma naiskõneleri ja ta jalgade ees maas konutawat noormehe, kes lauldes gitarril saatel laulu, mille sõnad olid mulle tundmatud, wõhtis jumaldawalt tüdrukut otse. Wiimasele näis poisil väga meeldiwat, sest ta waatas waimustatult laulja pruunidesse filmadesse ja ohkas wahete-wahel, nagu tahaks ta jelda: „On see wõimalik, et wõidatse olla nii nuffer ja siiski nii õnnelik?“

Waadeldes mõlemaid, naeratasin lõbusalt oma ette, sest Betty, see hea laps, oli murdnud kõigist Sierra-Blanca ümbruse cowboydest wähemasti pooltel jüdamed; ta waatas ifka wähem wäärtusele kui kogule.

Waadeldes lähemalt näen pingil tüdrukut kõrwal juure kandmiku tühjade taldurikute ja kausidega, ja sellest teadsin, et jee päewewaras ta jalgade ees oli katjutades tüdrukut heasüdamlikust, lastnud endale siin serweerida tubli lõma. Ei olnud raske uskuda, et tal oli naiste juures edu, sest tött jelda nii ilusat meest ei olnud ma enne näinud.

Kui laul lõppes, kummardus tüdruk mehele lähemale ja ütles midagi, mispeale teine naeratas, ja ma pean ütlemat, see naeratus oli tõesti wõitew! See Betty wärises erutuselt, minul aga lendas wälgutiirujel mõte läbi pea:

"Südametevõitja, filmad ja juuksed pruunid, filmapaistvalt ilus..."

Nüüd oli mulle arusaadav, miks need tunnused olid loeteldud salatelegrammis, astusin puu tagant välja ja hoidsin võõra-le oma revolveri nina ees.

Betty karjatas, võõras aga largas püsti ja tõmbas ihtlasi oma revolveri, mõlemat tempos, mida ma enne ei mäleta näinud olevat.

"Bill Sacks," karjus Betty mulle näkku, "ära julge temasse puutuda!"

Wõõras langetas hetkeks revolveri, olgugi; et minu oma oli sihitud ta meelekohta, ja naeratas — pean jälle ütleva: südametemurdja! Ta kandis oma hiiud-nime nähtavasti täie õigusega!

"Te näite piisut effiivat," ütles ta wiisakalt, "Wõimalik, kuid ma usun seda waewalt," wastasin, sest ma ei kahtle, et olete südametemurdja Charlie Lamb."

"Ma ei ole seda nime veel kunagi kuulnud," wastas ta.

Waatafin hetke ja juurtesse pruunidesse, truusiidamikesse filmadesse ja kaldusin teda juba peaaegu uskuma, sest nii andekat waletajat ei võinud ometi leiduda siin päikese all, kuid maatamata sellele ütlesin siiski ettevaatusjeks:

"Oleks siiski soovitan, kui tuleksite minuga kaasa eesuurimiswänglasse — juba selleks, et teha kindlaks teie isikut."

"Eesuurimiswänglasse?" karjatas Betty, "Mu armas Billy, ja teed enda kohutawalt naeruwäärjeks!"

"Wõi nii, kas arwad?" küsisin.

"Endastmõistetawalt!" wastas tüdruk, "Mis peaks olema teinud ülekohut selline inimene kui te ma?"

"Seda ma weel ei tea, mu südamel, aga igatahes on ta tabajale lubatud tasu kakstuhat dollarit," ütlesin.

Mis te arwate, kuidas wõttis tüdruk wastu selle teate? Aga ärge murede asjata pead, sest te ei tule sellele ialgi. Nimelt: ta lõi käed kokku, waatas naeratades võõra otja ja ütles:

"Ma teadsin ju kohe, et te peate olema tähtis isik!"

Nüisugused on naised! Wõik ühesugused põrundpead, ilma erandita! Nii näiteks ma õppisin kord tundma üht naist — aga sellest hiljem.

Igatahes ütlesin:

"Pistke oma revolver tasku, Lamb, ja siis käed üles!"

"Armas sõber," wastas Charlie Lamb õrnalt oma sammepelmel häälel, "ma wõin ju teile teha seda meelehead, aga te tõesti effite, sest —"

"Betty," karkestasin ma, "wast ehk teed sina sellele noorhärrale selgeks, et ma ei naljata seda õeldes ja et ma ei laske kausi endaga mängida."

"See on tõsi, Charlie," hiiudis nüüd Betty, "ta on juba nii mõnegi maha kõmmutanud!"

"Maha kõmmutanud?" küsis Charlie, "See on ju kole!"

Waatafin talle terawasti otja, ta nägu oli jumrtõjine, kuid mulle jäi mulje, et ta ijemistelt siiski muigas minu üle.

"Pange revolver ära käest," karjusin ma talle näkku.

"Sumala pära, ärge laske kohe!" ütles ta ja pistis siiski revolveri tasku.

"Nii, ja nüüd ümberpööruda, käed üles ja mars edasi!" käsutasin ma. "Aga pange tähele mees, et te ei tee rumalusi, sest ma hoian filmad lahti."

Seda ma tegingi — auhõna, ma ei ole ihtti wangistust toiminud suurena ettevaatusjega, nii et ma jeda, mis nüüd juhtus, ei osanud endale kiidagi seletada. Mäletan weel, et ta nähtawalt pöördus ümber, sirutas siis kae välja ja lõi mu revolveri kornale, nii et lasti, mis sellele järgnes, lendas maa sisse ja ihtlasi tabas mind lõua alla, kellegi rusikas nagu raudmuna. Mu filmade ees tantsisid kirjud tähed ja ma kuulsin hetkeks ingleid taewas wilistawat, seepeale aga muutus mu ümber kõik mustaks, nagu oleks mind üle puistatud igaweje pimedusega.

Teine peatükk.

Kui jälle ärkasin meelemärkujele, kalas Betty mulle weel filma wett näkku. Waewalt jõudsin awada filmad, kui ta hiiudis waimustatult:

"Eks ta ole juurepäranne inimene?"

Nüisugused on naised!

Ujasin enda waewu istukile, kuid puud ja majad käisid mu ümber ringi nagu karusel, nii et pidin istudes ootama, kuni nad jäid piisut rahulikmaks, siis tõusin puu najale toetudes püsti ja küsisin:

"Kuhu — kuhu ta läks?"

"Kes?" küsis Betty imestatult.

"Kas sina ta jäid ihe püsti, et wõid nii rumalasti küsida? See südametemurdja Charlie muidugi."

"Milline ilus nimi tal on, ja see jõib talle nii hästi!"

"Säta nüüd jee nali," karjustasin talle, "ja pead mulle ütleva, kuhu see pois läks."

"Ah nii? — Sah, ma usun, sinna ta kadus," wastas Betty õjutades käega põhja poole.

Mulle oli endastmõistetawalt kohe selge, et ta oli kadunud wastashuuna ja et pidime algama ta otsimist lõuna pool, mis asja märgatawalt kergendas.

Katjusin, et jain heriffi büroosse, mis igatahes ei läinud väga kergesti. Kui tuihusin üle läwe, wõttis Steve Ross enne tükk aega sõnatult mulle näkku, eriti mu nalle mu lõua all ja küsis wiimaks:

"Juimejelaps, kes jee oli, kes sind nõnda moonutas? Wist liiwakotiga, eks?"

"Seda tegi paljas rusikas, armas Steve," wastasin, "ja noormehe, kes kõlgub selle rusika otjas, peame katsuma endale osta, kas saad aru? See oli nimelt Charlie Lamb, kelle tabajale on pakitud kakstuhat dollarit, ja sellega wõime endale warsti teha head tujut!"

Wõisin rääkida nii kindlasti, sest mul olid põgeneja wastu kõik trumbid käes, kuna kõik mehed orus, peale mõne wäheste erandi, millel polnud suurt tähtsust, seisis

Koloneli teenistuses. Peale selle joodustas meile ta tagaajamist ka maa asend, nagu jeda kohe seletan.

Sierra-Blanca nimelt on juletud suure, laia kaarena orgu, mis jatab sellega hiigla waagna mirlje, millesse mägestik puistab kõik oma ojad ja jõelejed, moodustades iihinedes seal Blanca jõe, mis murrab oma teed läbi Blanca kuristikku madalmaale teisel pool mägestid. See kuristik oli ainakst tõeliselt mugawaks wäljakäiguks orust, mis jarnles sellega lõksule, sest ka teised olemasolewad wäljakäigud wõidi, kui waja, kähku sulgeda. Tol ajal ei olnud seal weel telefone, mille wõrk nüüd nagu ämblikude ulatub üle maa, kuid meil oli sõnumite edasi toimetamiseks teifigi wõimalusi, mis tegutsesid niisama kiirelt, nimelt juitusignaalid päewal ja tuleignaalid ööfel.

Nii siis oli mul nüüd esimejeks toiminguks, lasta walwureid mäekinkludel anda juitusignaale, kust need tarwidust mööda edasi anti kõrgemaile jaamadale, nii et warsti kõigil mäetippudel keerlesid juitusjambad, mis kästisid walwureid kõik käigud sulgeda ja kinni pidada iga inimeit, kes ei olnud tuntud kolonelile alluwana. See oli muidugi taunis tiilikas ja korralikele inimestele liikumist takistaw, ent parata polnud midagi. Igatahes köötas jee meie korraldus eeskujulikult ja sellega omas meie org kõigi ühendriikide waraste filmis väga kardetawa kuuluse.

Peale jeda kui olime julgenud kõik lõksu klapid, hakkasime oma jahiti korraldama päris jüstemaatiliselt. Kuna ma teadsin, et õstitan ostas väga wäledasti revolverit käitada ja olin ta kehalist jõudu õppinud tundma ka omal nahal, siis hoiatasime kõrti oma poisje, mitte seista talle märklauals, waid piüida teda tabada niüelda nurgatagant. Pidime piüidma ta kinni igal juhul, kas elujana wõi jumult, ja praegusel juhul wõis waewalt juttu olla elujana tabamijest.

Õstiaugu ei jäänud meil muud teha, kui oodata, ja warsti hakkasli temast tulema juba teateid. Ta olemat katjunud põgene-da läbi lõunapoolse kitsuse ja olemat jooksnud meie meestele otse käte wahle, kuid waatamata sellele, et nad piirajid teda nagu herklaste paraw, olemat ta siiski pääsenud. Mitte just, et ta oleks murdmud tõlfed, waid ta olemat ihtlalt tagasi pöördunud, kusjuures tal hobune alt jumult lasti; seepeale ta laenas endale uue iihelt meie walwurilt, kelle ta radas hästijhitud kuuliga jadulast, ilma meest jumamata ja raskemalt haawamatagi — mitte, et jee oleks olnud juhut, waid ta oli jeda nähtawasti nõnda kawatsemud. Goolimata jellest nooblist ihestijt olime kõik väga wihajed ja piüidjime asja lõpetada niipea kui wõimalik.

Selleks jagasime kogu oru osadesje, andes igale rühmale teatud oja läbiõstijime, nii et õstitan ei wõinud enam pääjeda. Ent jee oli siiski igaw töö, läbi õstida kõik metsjad ja urkad, sest meie org oli kõigil oma jõgede ja mägedega läbimöödult um-

kes kinnituehat ruitpenikoormat ja seega mitte nii hõlbust pühtaks pühkida kui ja-longipõrand.

Sel ajal kui inimkalt ja kavalindalt töötamine, saabusid meile wõitmatust Charlieist uued teated. Nimelt tuli meie orgu sel ajal keegi mees New-Jerichoist oma wäga ilusa sõidukiga — ja nimelt sama mees, kes pakkus Charlie Lambi tabajale kakstuhat dollarit. Temalt kuulsiime, et ositaw ei olnudki roimad, nagu eeldasiime, waid midagi weel halwemat: ta põgenes nimelt — selle mehe tiitre eest ja põgenemiseks ta oleswat warastanud ühe kalumehe hobuse.

Teatud muigega kuulsiime siis jeda kummaliski lugu. Charlie oleswat seal kord ootamata nähtawale tekkinud ja farmeri weeklew tiitreke oleswat esimese pilguga armunud temasse nii palawalt, et unustas ifegi sõõmise ja joomise ning teda ei huiwtanud maailmas enam misiki peale selle kaabaka ilusa näo.

Sia piüidis alul tiitre fire wastu wõidelda, aga nähes, et tiidruk löpib kurbusest, kui ta ei nõustu ta walikuga, andis ifa wiimaks järele. Waene Charlie pidi siis paar kuud oma tulewase äia farmis töötama, ja kui ta end selle aja korralikult ilal pidas ja tiidruk teda siis weel tahtis, siis wõis ta jumala nimel teha pulmad.

Tiitreke langes pärast jeda hõijates ifa kaela ja kõik näis oleswat kõige paremas korras, sest ka Charli oli selle ettepanekuga nõus ja lõhkus mehe moodi tööd teha. Kaks nädalat töötas ta nagu galeeriori — ratjutas nagu noor jumal ja lastis nagu kurat, nii et kõik ta seltsimehed olid temast waimustatud.

Ühel ilusal päewal aga oli Charlie kadunud ja tiidruk sai kirja, milles Charlie hirmjasti kahetse, et ta peab sealt lahkuma, sest mõte, olla ärarippum oma tulewase äiapapa rahast, oleswat talle wäljakannatamatu. Kui ta oleswat juba jõudnud koguenda endale wäikese waranduse, siis tahtwat ta tagasi tulla ja teda korida. Waheajal ei tarwitsewat neil kujukastada, sest Charlie armastawat teda igawesti ja kandwat alati ta pisti oma südames.

Tiidruk tahtis heita meelt. Ta heitis woodisfe kõrge palawikuga ja ei lahkunud kirjast, mida ta nagu magusat müarki surus südame wastu, hiiüdes wahetpidamata oma Charlie't, kui oli meelemärkusel, wõisõnis temast palawikuhoogudes. Sja, pool hullumeelne hirmust tiitrekefe elu pärast läks oma meestega Charliet otjuna, aga kui nad teda kord õnnelikult kohtasid, liphas ta neil jällegi otje käte wahelt. Sieti õnnestus see tal üksnes seepärast, et tal läks korda omastada wäleda hobuse ilma looma omanikult nõusolekut küsimata. See-ga muutus asjalugu oluliselt palju — wõttis tõsijema ilme, sest sellega oli ta nüüd teinud enda hobusewargaks ja tiidruku isal oli wõimalus ta piüidmisel kuisjuda teadust appi, mida ta ka tegigi.

Wahesajal oli wana farmer oma tulewase wäimehe ille lähemalt teateid kogunud, olgugi, et see ei olnud wäga kerge, sest noormees oli rännanud wäga mitme-

fuguste nimede all. Aga kogu ta matt läbi mannermaa lastis peaaegu wahetjarkudeta töestada, et igal pool, kuhu ta ilmus, kordus üks ja sama lugu: keegi ilus tiidruk armus temasse pööraselt ja ta wõis ennat jellest päästa ainult põgenemisega.

Nii siis näis „filmapaiwast ilus“ Charlie Lamb, nagu ametlik kinniwõtmisekätk teda nimetas, oleswat siidametemurdja wastu iseenda tahtnisi — aga et ta ka meestele wõis olla hädaohtlik, jeda tõendas mu ikkagi weel siine ja punane lõug wäga kujukalt.

Sgatahes ei olnud see lugu nii wäga lihtne, kui alul mõtlesime, ja kõige halwem oli see, et meie hea kuulsiime siin orus sai seega tubli müüku, kui see üksik mees wedas jadasid ninapidi.

„Ja nüüd marjs edasi!“

Legime tõepoolest kõik mis wõisime, aga ositaw oli nagu tantjiv kurat tuntud lastemängus: ta ilmus ikka jälle seal nähtawale, kus teda kõige wähem oodati. Nii jakkus tal kord ifegi jultumust ilmuda keff linna wõõrastemajja ja suruda seal Betty kätt. Oma õhtueine, mis Betty talle kaasa andis, häwitas ta — kas ujute wõi ei — mitte kuskil mujal kui sheriffi kabinetis, kellele ta siis wälja majaseinale kirjutas järgmise teadaande:

„Wäga austatud härra Rojs!

Teie ametitool on ju wäga mugaw ja waade tänawale õige kena, aga te peaksite oma aia eest rohkem hoolitsema, miidu ei taju waewa mul teid jälle kord külastada.

Teid ja teie käsilasi siidamest tänades mulle otutatud tähelepanelikkuse eest.

Suurima lugupidamisega

Teie alandlik Charles Lamb.“

Järgmisel hommikul büroosse minnes nägi sheriff ennat korrage ümber piiratu-

no hulgast uudishimulistest, kes lugesid muirates jeda sõnumit — ei olnudki ime, et ka wana hea Steve Rojs hakkas lõpuks wanduma ja sajatama.

See Charlie wiimane külastäik oligi põhjuselks, et ka kolonel Jegas end asjasse. Olgugi, et mul ei olnud juhuft ta esimest otawõttu kaasa elada, siiski loodan wõiwat jeda kirjeldada täpselt ja ükfilasjalikelt Rojsi peaaegu sõna-sõnalise jutustuse järgi.

Kinnitasin parajasti sheriffi büroo ees oma hobuse sadulawööd, kui kolonel tuli. Kiire pill ta näole ütles mulle, et pidi otema juhtunud midagi wäga tähtjat, sest meie kõrgel ülemusel on wäga omapärane wiis siis alati naeratada, kui ta mõtted tegelewad misiki ebameeldiva ülesandega. Üldse, kui just mõtted, et nüüd ta üttele midagi õige sõbralikku, siis on lugu ikka ümberpöörud. Aga kui ta kord hakkab juba paukuma, siis — parem ärme räägimegi jellest!

Ma mõtlesin muidugi kohe, et ta tulek oli kuidagi seoses Lambiga, kuid mul puudus õige kujutus, kuidas ja kui kaugeft, sest dieti ei olnud ju meil endile selles asjas teha mingifuguseid etteheiteid ja ma ei usu ka, et ükski inimene selle jumala päikese all olesks wõinud aimata, millisel seisukohalt kolonel asjale waatas ja millised järeldused ta sellest teeb.

Kolmas peatükk.

Sheriffi büroos kujunes asi järgmiselt:

Kolonel tuli kannuseid kolistades, lastus tugitoolile atna lähedal ja küüsis:

„Kas wõin teiega hetke segamatult kõnelda, Rojs?“

Muidugi kargas Rojs kohe püsti, sulges mõlemad usjed ja küüsis, et äikeft, mida ta tundis lähenewat, weel hetkeks eemal hoida, wäga lahkel ja awaklikul toonil:

„Soodetawasti on parunihärra siinse eluga juba enam-wähem kodunenud?“

„Ta tunneb end siin nähtawasti wäga hästi“, wastas kolonel oma sõbraliku naeratusega, millest Steve Rojs õigusega järeldas, et paruni meeletuletus ei mõjunud temasse hästi.

Parun, kellest siin oli kõne, oli inglise parun Wakenejs, jeda Olivia, koloneli tiitar, oli wiimajel euroopa reifil tundma õppinud ja oma jellest mitte wäga waimustatud isale tutvustanud tulewase wäimehena. Seltskondlikult seisukohalt ei olnud ju kellelgi paruni wastu midagi ütelda, sest Wakenejs oli wana põline pankuriperikond, jeda peeti ifegi wäga jõukaks, olgugi, et see rikkus meie koloneli miljonite kõrwal oli hoopis tühine asi. Nagu jutustati, wihasas koloneli juba seegi mõte, et ta ifiklikult kogutud warandus pidi kord jattuma ühe inglase kätesse, rääkimata weel sellest, et see puine, nähtawalt ka fitjarimmaline parun waeuait oli mees, kes jebis koloneli maitse ja waadete-ga.

Me murdime nii mõnigi kord jelle üle pead, kuidas oli see võimalik, et nii piltlikult tüdruk kui Olivia Stockton, pidas nii tähtsaks, enmast tulewikus lasta hiiüda paruniprouaks, et selle eest nii tühise, mitte midagi ütlema inimese, kui seda oli parun, võttis abikaasana kaubapeale. Aga kahjuks leidub ju aadelihaiugist tänapäeval nii paljude noorte ameeriklannade juures, kelle isad on juutnud üles ronida kõrgematesse kihidesse.

"Jätame esialgu paruni kõrvale", jatkas kolonel, "ja kõneleme asjast, mille pärast ma tulin."

"Palun väga", vastas šeriff, kellel sealjuures, mida ta minu eest muudugi häbelikult varjas, jüda võis langeda piütsijäärde.

"Teil on, nagu mulle näib, palju raskusi selle noore Lambiga?"

"Sgatahes, härra kolonel", vastas Steve, "see pois on ju pästi kurat."

"Ma mulle paistab see peaaegu samuti."

"Sul mu mehi on alati jelt vahwel, kuid ometi ei ole kellelgi korda läinud teda tabada."

Kolonel kortjutas kulme.

"Kas olete weendumud, et olete teinud kõik, mis võimalik?" küsis ta.

"Olen jelles täiesti weendumud."

"Siis on lugu pisut uskumatul. Kas olete oma meestele ka öelnud, et tina ja piisirohuga ei tarvitse olla kokkuhoidlik?"

"Muidugi mõista, härra kolonel — aga see mees on nagu jootulute ja ta on väledam kui wälk."

"Kurad võtaks! Milllegagi peaks talle fiiski ligi pääsemal!"

Šeriff ohkas.

"Ma kardan peaaegu, et me murrame tema kallal oma hambad."

"Aga kuidas nii?" märistas kolonel.

"Seepärast, et naised on meie vastu!"

"Mis, kuradi pärast, te tahate sellega öelda?"

"Et naised on kõik nagu pöörased jelle poisi järgi."

"Kõik?" küsis kolonel uskumatult.

"Kõik, nii wanad kui noored! Kuhu see Lamb aga kord ilmub, seal sirutavad nad ta järgi oma kaelu, iganiks loodab ja palvetab, et ta film jääks peatumata just temale."

"See on ju naeruväärt!" ütles kolonel.

"Muidugi, härra kolonel!"

"Lihjalast wastik!" kurjustas kolonel edasi.

"Sellele võiks sülgada!" katjus Ross teda üle trumbata.

"Aga kuidas seletate teie endale seda lugu, Ross?"

"Ei kuidagi — seda võib seletada ainult jumal, kes on naised loonud."

"Imelik, äärmiselt imelik! Ja sealjuures on see mees kurjategija, hobusewaras!"

"See ei esita aga naissi sugugi."

"Ja ta kuulsus jüdametemurdjana?"

"See nimelt just ei esita neid — wastandina, see teebki nad uudishimul-

seks ja kui naine kord juba on uudishimuline, siis on ta jüdamete ka juba kadunud. Nii on lugu, härra kolonel!"

Kolonel jüütas sigari ja wahtis mõttes lakke.

"Aga millega seda seletada," algas ta natuke aja pärast uuesti, "et ta meie orust lihtsalt ei lahku? Kui ta teil ikka nii kergesti pääseb läbi jõela, miks ta siis üldse ei puista meie tolmujalgadelt? Järelkult ta ju võiks seda."

"Muidugi võiks, kuid ta ei taha."

"Aga see on ju mõttetud! Millega te seda seletate?"

"Mul on selleks juba oma seletus, aga ma kardan, te usute seda waewalt."

"No laske aga kuulda — ärge laske end nii kawa paluda!"

"Mulle näib, see pakub talle löbu, meid nõnda ninapidid wedada."

"Võib-olla, kui ta ei teaks, et teda iga filmapilt mõidakse maha lasta."

"Just see hädaoht teebki talle mängu huwitavaks," vastas šeriff weendumult.

"Aga kas ta ei kard, et juhtub lõpuks mägedes nälg?"

"Sellist hädaohtu tema jaoks ei ole, nii kawa kui weel üksi naine meie orust liigutab supikulpi."

Kolonel naeris waljusti ja jatkas natuke aja pärast:

"Kas ta on meie meestest juba kedagi tapnud?"

"Ei, selleks on ta liig tark."

"Stig tark?"

"Muidugi, ma pean teda väga targaks, ja ainult lambapea tapab inimese, kui ta võib sellest hoiduda. Seitse meest on ta juba sadulast maha rabanud, kui nad talle liig julgesti naha kallale ripusid, aga ikka ainult kerge haawaga reide."

"Ja te arvate, et ta teeb seda siiski kindlalt?"

"Endasüdamõistetawalt, sest ta teab, et üks neljakümneviitene kuul ülal reie lihastes toob sadulast maha iegi wapraima mehe, ilma et tarvitseks jaata lastjat elektritoolile või timula nõõri otja."

"Tõsi, tõsi," ütles seepaale kolonel ja tegi sealjuures nii sünge ja wihase näo, et šeriff tahmata pidi mõtlema, nagu oleks ühemus seoses käsitledud teemiga tabanud väga lõbusa idee.

Ülkl aega suitsetas kolonel waitides, siis lõi korraga rusitaga tugewasti wastu lauda, nii et šeriff largas lohkunult pilsti.

"Ross," ütles ta, "ma tahan wõtta selle asja enda kätte!"

"See oletk ta kindlasti kõige parem, härra kolonel."

"Kõige esmalt ma tahan, et te lasete igalepoole üles lüüa uue teadaande."

"Arwatawasti tahate pakutud taju kõrgendada?"

"Ma ei mõtlegi sellele! Ei — tehke igalpool teatavaks, et ma kindlustan Charlie Lamb'ile täieliku karistamatuse, kui ta tuleb minu juure läbirääkimisele."

Šeriff muutus näost tulipunaseks hiinu pärast.

"Härra kolonel," ütles ta nõutult, "minna küll ei tahaks oma sõdant sellega koormata, et meelitan walelubadustega inimese lõksu, olgugi ta hobusewaras ja jüdametemurdja."

"No kuulge ometi, Ross," vastas kolonel noomivalt, "kelleks te mind öiete peate. Ma mõtlen seda väga tõsihelt. Nii siis tehke, mis ma ütlesin, ja hoolitsege selle eest, et wastawad teadaanded kohe igale poole üles löõdaks."

Sellega ta tõusis toolilt ja wäljus büroost — ma seisin weel wäljas.

"Noh, mu poeg," ütles ta mulle, "teie setukal on ju päris kena nägu, võib ta ka hästi joosta?"

"Muidugi, härra kolonel, ta on kawnis wäle," wastasin ma.

"Kawnis wäle, sellest ei küllastu teile, Jacks! Minge korraks mu koplisse ja waadake seal hobuseid, wast ehk leiate sealt ühe oma waike kohase."

Enne kui jõudsin kogeleda tänulks paar sõna, oli ta juba kadunud ümbernurga.

Mul läis pea ringi wõõru pärast — esiteks, et kolonel kinkis mulle ühe täiswerelise ja teiseks, et järelkult olin tõnmanud endale ta tähelepanu.

Aga nii oli see ju alati: aastatweiti käis ta ühest inimesest möõda nagu kuumüürist, kuid siis korraga ta märkas teda ja ei unustanud enam — nii siis ma teadsin nüüd, et olin tänajest peale väga tarwiline isik.

Reijas peatiit

Kuigi mõisin seda arwestada, et kolonel nüüd, kus mu isik oli aratanud ta tähelepanu, võis midagi teha minu heaks, siiski ei julgenud ma sellest unistada, et ta wõtaks mu kohe enda isikliku teenistusse. Sgatahes räägiti meie juures, et ta hakkas ühest inimesest lugu pidama ikka alles siis, kui ta teda wajas, ja siis ei wõitnud ta muidugi enam kawa aega.

Sgatahes saabus šeriffi büroosse juba järgmisel päewal teade, ma ilmutugi wiibimata ja nii kireesti kui võimalik härrastemajja.

Olin parajasti tagasi jõudnud uute teadaannete üleskleepimiselt, millega kindlustati Charlie Lambile täielik julgeolek ja kaitse koloneli poolt, kui ta ilmub tema juure läbirääkimisele. Kuna mu hobune ei olnud enam väga erk, siis saduldajin lähtu ühe indaanlaste setuka ja kihutasin täies galopis piki jõge üles. Olgugi et hobune oli tugew ja wastupidaw, kippus ta lõpuks siiski wäsimata, kui ratsutajin läbi juure wärawa koloneli erapargis, sest teades, et ruitan wastu oma saatusele, olin ma kihutanud koleda kiirusega.

Kui enmast teatasin härrastemajas, beldi mulle, et mul tuleb wäljas natuke oodata, kolonel tulewat kohe. Värskin siis oma hobusel hinge tõmmata, kättades teda aeglaselt edasi-tagasi, kuni kolonel tuli ühes oma tütre Olivia ja ta paruniga.

(Järgneb.)

Truuhuste jalal troopikas

August Birk.

7

Kui siis nende loomakeste kõhud hästi täis olime söötud ja endi omad „pican-te-ga“¹⁾ lõplikult ära rikkunud, sõdusime ühele kraami selga ja astudes ise teiste õlgsadulatesse, kusjuures jalad peaaegu mööda maad järele lohisesid, jätsime Vaikse-okeani kalda jumalaga. Tee viis otse mägedesse. Iga päevaga kerkisid aina uued mäehiiglased nähtavale, ent kuna jalavaev eeslite oma oli, siis ei tundunud too teekond nii rõhuvana kui esimene Andide otsa ronimine.

Eesel on üks imelik loom. Mulle jäi teadmatuks, millised mõtted ja kas üldse mingisugused mõtted talle kondise lauba taga liikusid.

Mõtetu on seletada, et kurdile ka kõige valjum karjumine ei aita; ka jonnaka kohta maksab sama reegel.

Nii tegid meie „burrod“²⁾ pahatihti seda, mis neile meeldis, mille aga enam kui ebanugav oli. Kohtadel, kus eeslirada vilets või pundus hoopis ja teda märkivat viirgu silmadega otsides mööda mäe külgi ronida tuli, kuna sealjuures all kilomeetri sügavune kuristik haigutas, ei leidnud need loomakesed muud targemat teha, kui seisma jääda ja omi suuri kõrvu liigutada.

„Nõh! Nõh, kurat!“ karjus Mart ja ähvardades: „Ma löön su sitika laiaks, kui minu süü pärast sodiks kukume!“

„See laiaks löömine sünnib siis küll juba astraalilmas“, naersin sunnitult.

Protesti avaldades hakkasid ratsud eest ja tagant üles lööma, kuna 44-kalibrilise Winchesteri päraga ribikontide vahele tagumine neid vihaseks oli teinud.

Sarnane puupealikkus muutis olukorra kardetavaks ning mõttes jälgis pilk eesli kapjade lõokidest lahtimurtud kivide sügavusse kukkumist.

„Las ta saadan viib kuidas tahab“, lõin kõige peale käega. Arvestasime ka väga õieti, sest mida tähendas sarnasele puupeale ühes „ORINGO“ga³⁾ kuristikku kukkuda?

Lõpuks tüdinesime neist niivõrd, et parema meelega oma vana meetodit tarvitades jalgsi edasi oleksime läinud... Kuna quichuade ligiolek õõsetel soovitav ei olnud,

sest et nad pimeduse kätte all kõik, mis aga näppu puutub, pisi-tasa ära viivad, siis jäime õõseti teekõrvastesse kitsastesse vee-ga varustatud orgudesse laagrisse.

Ainus mure oli eeslitega, kes teadmatuil põhjusil õõseti läksid väga virkadeks. Et neid siis hommikuti tundide viisi otsida tuli, tekitas alati pahameelt.

Ühel õhtul peatusime tuulte eest kaitsitud mäelõhes. Valmistusime magama minnekuks, kui kuulsime hobuse norskamist. Peagi ilmusid meie tulevalguse piirkonda kaks quichuad. „Buenas noches“⁴⁾ hüüdsid nad meist möödudes ja jäid samasse mäelõhesse laagrisse.

„Hoia silmad hästi lahti“, ütles Mart, „sest neil võivad olla kurjad kavatsused“, ning silmapilk hiljem norskas juba.

Tegin ta eeskujul. Tuul vingus tasast unelanu ning meie ühine norskamine võis ootavatele quichuadele kosta taevaliku muusikana. Tundes, et keegi kobab mu kuu rinnataskus, lõin silmad lahti. Üle minu kummardus punase lihav nägu. Ühes käes oli tal minu taskuraamat rahaga ning teises suur puss.

„Muera!“⁵⁾ röögatas röövel, minu ärkamist märgates, ning tegi terava piste pussiga mu rinna sihis. Kuid ta ei olnud mu kiirusega arvestanud!

Mõttekiirusel olin jalaga, mis pealegi rautatud säarikus asus, talle hea hoobi kõhtu virutanud ning ennast ussina vähe maad eemale vibutanud. Nuga leidis kivi ja purunedes haavas röövli kätt. Sooja verd pritsis mu näole. Kuid ühel ajal temaga, kes maast, kuhu ta hooga kukkunud oli, üles hüppas, olin ka mina jalul. Rebidest verise käega mingit uut sõjariista põnest, hüppas ta tiigrina mu peale. Olin vahepeal haaranud revolvi ja virutasin, omakorda vastuhüpet tehes, selle raske metallist päraga hea löögi mehele silmade vahele. Hääletult kukkus ta kummuli. Tasane sahin seljataga sundis mind kiirelt ümber pöörama. Eelmise röövli kaaslane, välgutades kuu paistel suurt nuga käes, oli mõne sammu kauguseni minust hiili-

nud. Ning kavatses just mu turjale hüpata, kui end ümber pöörasin.

„Pea, ehk ma lasen!“ karjusin, kuid samal hetkel langes ta kui välgust raba-tuna peaaegu mu jalge ette.

Mart, kelle ärkamist mul sugugi aega ei olnud märgata, oli kuulipüssi rauaotsast kinni haarates talle selle päraga kõigest jõust vastu jalasääri virutanud. Ning kus ta oma täit jõudu tarvitas, seal purunesid kondid!

Oigades katsus mees oma paremat jalga. Sääreluu oli murdunud.

„Kuradi sead!“ vandus Mart säilitades, „või tulid meid tappa!“ Märgates aga verd mu näol, hüüdis: „Oled sa haavatud? Räägi ometi!“

„Ei, olen täitsa terve“, laususin teda rahustades ning näidates samas liikumatult maas lamavale mehele, lisasin juure: „See on tema veri.“

„Pooks teid põrgulis!“ urises sõber ning hakkas röövli jalasäärt nurima. Muidugi, kui oli mehelt enne noa ära võtnud. Mina omakorda pöörasin teise selili ning uurisin enda poolt tekitatud vigastust. Pealuu oli terve, või vähemalt näis tervena. Kallates mehele külma vett näole, toibus ta peagi. Olgugi ainult selleks, et enda seisukorrast aru saades, metsikult vanduma hakata.

Süda sai täis. Torkasin talle Winchesteri ribide vahele ja mõrgasin: „Kui sa kurat veel lõuad lahti teed, lasen su maha kui raisakulli!“

Ähvardus mõjus.

Mart oli sunnitud oma vaenlasele korra rusikaga „sõbralikult“ pealaele koputama, et teda vaikima sundida.

Sõidusin mehel pea kinni, kuna siiski oleks olnud ülekohus teda verd tilkuvat haavaga sinna jätta. Teisele panime jala kaigaste vahele. Nende hobustege aga tegime põrgut nii, et need paanikas kadusid pimedusse.

„Nüüd võid aeglaselt lähemasse külla minna ja abi nõuda“, laususin mehele ning seades eesliid korda, sõitsime minema. Ei olnud tahtmist nende röövlite hulgas kauem viibida. Kuna lähem küla umbes 10 kilomeetri kaugusel asus, siis ei olnud põhjust

¹⁾ Picante — pipar ja teiste maitseainete segu. ²⁾ Burro — eesel hisp. keeles.

³⁾ Buenas noches — tere õhtust — hisp. keeles.

⁴⁾ Muera — sure — hisp. keeles

karta, et need maanteeröövlid hätta jääksid. Pealegi oli tee väga käidav.

See läbielamus sundis nüüd aga ka etevaatlikusele. Tõsi on, et keegi meie Peruu viibimise ajal meilt sellest asjast midagi ei pärinud. Vist valkisid mehed. Ka meil ei olnud huvi politseiga sekeldama hakata.

Algul oli meil kavatsus inkade ürgset pealinna Cuzco't vaatama minna, kuid arvestades meie liikumise „kiirusega“, oleks selleks kulunud umbes kuu aega. Loobusime sellest, pealegi, et Mart mingit vaimust arkeoloogia vastu üles ei näidanud. Trööstisin end teel ettejäivate Tiahuanaco tempellinna varematega.

Ronides aina kõrgemale, jõudsimme Arequipa linna.

„Ja nüüd söögu susi neid eesleid“, pahasid Mart, kui linna jõudmisel tema ratsu jälle eest ja takka üles löi. Seda muidugi poiste kamba pilgete all, kes oringo'de üle irvitasid.

„Minugi poolest võib ta neid süüa“, nõustusin.

Tegime võõrastemaja peremehega, kelle juures peatusime, „kasuliku“ kauba. Olime maksnud 11 Peruu naela loomade eest ja müües saime 5 naela. Öigust öeldes, kui nad meie südameid veel rohkem täis oleks teinud, oleksime neid mõnele lihtsalt kinunud.

Edasi kihutasime rongiga. Jõudsimme Puno'sse. Kaardil oli ta märgitud suure linnana, kuna ta tõeliselt oli vaid alev. Läheduses sinetas Titicaca järvi, mis vast kõrgeim maakeral asuvatest veekogudest on, kus aurikud liiguvad.

Kuna aga kaubad ühe purjekaga soodsamaiks osutusid, siis otsustasime kahe päeva pärast tollega edasi sõita.

Leidsin ühe vana quichua, kes soravalt hispaania keelt rääkis. Kutsusin ta öökorterisse, et kuulda legende sellest omapärasest järvest. Mees jutustas hilisööl.

Palju rääkis ta Titicaca järve põhja peidetud hiiglavarandustest. Ka kuldketist, mis enne järve koos olevat hoidnud. Mälu jäi eriskummalisena püsima vaid üks.

„Öösetel“, ütles vanamees ja alandas hääle sosinaks. „Öösetel, kui kuu end muudab, tulevad vanade inkade vaimud järve peale kokku ja nutavad kõigile kuuldavalt valju häälega oma kadunud riigi vägevust ning hävinenud usu rusudes templeid... Ka mina olen neid kuulnud“, lõpetas ta oma jutustuse, ning kuidagi kurvameelseks muutununa, keeldus edasi rääkimast.

Järgmisel ööl oli noor kuu, ning tahtes väikest reisu tundmatu maailma saladustesse tungimiseks teha, üürisime endile ühe kõrka pundardest tehtud quichualaste paadi ja sõitsime järvele tonte otsima.

Ristlesime asjatult, ning jõudsimme peale tundide pikkust ootamist otsusele, et maa peal kõige suuremad narrid olime ja hakkasime eemalt kaugelt vilkuvate rannatulede poole purjetama.

Ent järsku peatusime. Selgelt erinevana kostis alalisest tuule vihinast pikk — kaobav hää. Tundus, kui näeks üht pikka

meest, kelle käevarsi kuldvõrud ilustavad, oma juukseid peast rebimas, peaga vastu maad tagumas ning kuulnud nagu karjaks ta: „Häda mulle!“

Jube tunne jooksis läbi kontide. Oli see ettekujutus, vanamehe läbi esile manatud hallutsinatsioon, või valesti aru saadud tuule vingumine — kuid veel kord kostis too tugev mehe kaebehäl läbi pimeduse ja tötates kaljuse kalda poole, suri tuhandete vastukajadena ta kõngaste vahel...

Vaikides sõudsimme kaldale ja jättes vastamata peremehe poolt esitatud küsimuse meie tõsise oleku üle, kadusime oma tupp. Veel kana istusin müstiliste mõtetega heideldes, kuni lõpuks uni oma õrnade kätega mu silmad kinni surus.

Päikese tõusuga kadusid tondid ja järvi säras samas ilmsüütus läikes kui ellegi.

Purjepaat, mida keegi omas elus heaks ei olnud arvatud mõne nimega ristida, sõitis Boliivia punase-kollase-rohelise-lipu all, ning võis oma imetasast käiku põhjustava kohmaka kere peale uhke olla. Kadusid silmist majadel lehivad Peruu punane-valge-punased lipud ning vaadates oma eesmärgi sihis, süvenesime loodusliku ilu naudingusse. Päikene puistas oma kollaseid kiiri ning pimestas silmi Andide kõrge puhtas õhus.

„Vaata!“ hüüdis Mart ja näitas paadile, mis päikese poolt sulakullaks muudetud veeribal meile vastu purjetas. Näis kui tuleks vana aeg tõeliselt tagasi! Paadis istuvatel meestel olid pidurüüd selga tõmmatud ja meie sõiduki lähenemisel olid nad tantsus tarvitatavad sarvilised ning kümnelised koletisi kujutatavad savimaskid pähe pannud. Riided, inkade aegsete täpsed kooplad, kutsusid oma hõbeniitidest kujutatud päikeste ning viirudega rinnal ja seljal ning põlvini ulatavate hõbenarmastega, erilise tunde esile, kuna õine avantüür veel värskelt meeles oli. Peale kõige muu olid nad ka võlmatuseni purjus, tulles vist mõnelt peolt, ning kihutasid oma päiklikoorega meile peaaegu otsa. Ainult meie „soomusristleja“ tüürimehe osavuse tõttu, kes kohutavalt vandudes laeva kõrvale pööras, muutus seisukord lahendatuks.

Titicaca järvel ei ole ümberminek siiski muu, kui uppumise poolest kardetav, kuna seal jõgede röövkalad „Pirana“ ja „Caribe“ puuduvad. Nii ei olnud meil siis põhjust midagi karta... Kadusid joodikud muistseis ülikondis ning edasi liikus purjek oma hulluks tegeva aeglusega.

Öö tulekul muutus tuul tugevaks ning sundis laevukest kalda lähedale varju otsima. Vana puukere aina oigas ja nagises metsikult lainte käes.

Magamine oli mõtetu, kuna laev päiklikoorena tantsides seesolejaid kui putru pottis segi ajas. Tuli siis mõnest konarluusest kinni hoides kuidagi moodi istuda ja une vastu võidelda. Magamajäämise korral näis enam kui tõenäolisem, et esimene laine mu üle parda oleks viinud. Kajutit allaminekuks aga ei olnud. Kuna meremehed, kes väikese ankrusisse viskasid ja viimased purjed kinni nõõrisid, mingit mo-

notoonset quichua keelset lauluoru pomf-sema hakkasid, lahendasime meie probleemi teisel kujul.

Hoides ühes käes kaarte, teisega laevast kinni, istusime „äratapetute“ peal ja lõime viitsada.

Mul oli arve juba tuhande ligi jõudnud ning Mart karjus, et oma häält tuule vingumisest tugevamaks teha: „Aga veab! Pakun sada kaheksakümmend!“

Ei saanud talle vastata, kuna äkki üks suur laine üle parda uhtus, mul kaardid käest rebis ja minu peaaegu vette visanud oleks. Õnneks sain ühest trossi otsast kinni ja ronisin uppunud kassina vanale kohale tagasi.

„Põrgu!“ vandus sõber, raputades üleliigset vett ülikonnalt.

„Kus sinu kaardid on?“ karjusin tälest kõrist, kuna torm mu häält lämmatada ihvardas. Mart tõmbas mõned taskust välja. Tegin käega selge märgi, näidates, kuhu minu omad läinud olid.

„Siis võtku ka need!“ hüüdis teine ja virutas omadki vahutavasse vette.

Öö möödus ja tuule alanemisega hakkas purjek liikuma. Keskpäeva ümber seletasid sõbralikud „magedavee meremehed“, et üle piiri sõidame. Nii siis — jumalaga Peruu.

Jõudes Quaqi sadamasse, jätsime omad asjad ühe usaldustäratava näoga jaapanlase majja ja tõttasime Tiahuanaco varemete poole. Ümberringi asusid vaid kivibunnikud, mida suuremalt osalt katsid okkalised mättad. Nende vahel kolis mõni puruvana quichua karjane oma lammastega. Istusin ühele suurepäraselt tahatud graaniidimurakale. Mõtlesin ajule, mil siin kohal asusid võimsad püramiidtemplid suitsevate ohvrialtaritega, kuna tõmmunõoline vaba rahvas oli andunud oma jumalate teenistusele.

Ohates kõige selle toreduse ebareaaluse üle, lahusime Tiahuanaco tempellinna varemeist ning tõttasime Quaqi poole tagasi, et sealt rongiga Boliivia pealinna La Paz'i sõita.

(Järgneb.)

Ilmus trükist. Uus raamat:

A. Klein

Kaunim kodu.

Moodne ruumide sisustamine.
Tekstis 21 joonist Kr. —50.

Varem ilmunud:

A. Klein

Ehitusõpetus.

Käsiraamat majaehitajalle. Kr. 3.60.

A. Klein

Moodne elamu ja ruumide sisustamine.

139 joonist ja 6 tabelit. Kr. 3.—

Pealadu:

K.Ü. „RAHVAÜLIKOOI“

raamatukauplused Tallinnas,
Harju tän. 48 ja Jaani tän. 6.

Kes raamatute hinna rahas või markides ette saadab, sellele saadetakse raamatud äri kulul postiga kätte.

Põlismetsa vangis.

Pierre de Boncey.

Olime tuhandeid kilomeetreid eemal tih-
viliseeritud paigust, weelgi kodumaast...
eemal loju maaltmast.

Benfiinijagavara lõppemine lennukis
fundis meid maanduma, ja see maandu-
mine kujunes lühemängulise Amatsioonase
valdloomas leset Brasiilia ürgmetsa, kust
elujaina pääsemise waid mingi saatusliku
juhuse tõrju.

Küski laugel Nordiliseeride Andides al-
guje saanud kühiloon fundis meid, mind ja
John Dgilvie'd tõusma kõrgemale. Näis,
et olime peaaegu juba Campos Parejise
firdeitipu ligidal. Itlen „peaaegu“ seepärast,
et juba õhmesi tuulekeeriseid kohates ja nen-
de harufordjet ägedust arvestades muutmine
lennu suunda, et wältida maru. Tõusime
järjest kõrgemale. Lennuk keerutas spiraa-
le, ja sebamööda, kuidas nende arw juu-
renes, mudahallid pilwed üha lastusid
madalamale; meile wastu tormasid järjest
walgemaks ning walgemaks muutuvad
udulained. Ja äkki olime pilwist wäljas.
Dotamatult hoowas sellist heledat walgust,
et tuki sulgeda silmad. Loojuw päite läi-
tis oma wõimjed tuled; pilwed me all näi-
sid teemanditest warbana. Siis seda märg-
ga waipe hõlmas mahedam walgus; tae-
was olid süttinud tähed, oli saabunud õõ.

Kummaline! Kõikjal lauja hõmmastaw
wäikus; ei wähiwatti puhangut, mis tal-
luraks lennukit. Olime sattunud taewalao-
tuise sellisesse urkaste, kus polnud aimugi
all mõllawast marust, wesiwõrksest, piitse-
targastustist, walgusahwatuist ega tormi
põrgumürast. Hõljusime piimjases meres,
mis näis olewat põimitud wati kaolijest
walgusest, ja kõit me ümber, isegi me
näod ning käed ja lennuk olid immutatud
sellest walgusest... Wendasime mingis
kummalkses kuulekmas... Neg möödu-
nagu allka tasane julin aafal.

— Galloo, — hüüdis korraga Dgilvie,
— waata, sõber, kui kauaks meil benfiini
jättub?

Wõpatusin. Jse ma sellele polnud mõel-
nudki. Tormi eest põgenemine siiani oli
näinud tähtsamana peategurist põgenemi-
se õnnestumiseks — benfiinist. Juba kats-
kimmendneli tundi olime lennanud enne
seda, mil kohasime ohjeldamatut maru.
Wastlaga wälja maapealsest ümbrusest
kindlasti olime kaotanud hulga kallist ae-
ga. Küüd usutawasti maru oli all juba
möödas.

— Umbes tunniks, wõib-olla... — was-
tasin.

— All right! — jonas John oma ta-
walise üksteijuhusega — Säärasel korral
oleks mõistlik maanduda.

Meid jõnu kuuldes wärin läbis mu ke-
ha. Jah, mäletan weel praegu: nagu wi-
ne truu lõikas üdise. Ent omelt John
Dgilviel on õigus: me polnud ju weel
igawiku-wõitjaks!

Mõidagi. Lohutawat lootmata mu käed
sooritastid kigutust, mis suunasid lennuki
alla... Loojutawine muinasjutu-walla ja
suheldusime taas maru piirkonda, lastus-
ime õõ südamesse. Äkki osutusime pilkates
pimeduses. Mootor töötas nii tugewasti,
et terve lennuk wabihes. Wõtsin kogu ko-
gu oma ostuse, et walitseda masinat. Ei
saanud enam aru, kus on maa, kus tae-
was; wiibijime pimeduse-wallas, milles
kõit oli paistunud segamini. Wendenäitaja-
te osutite wõntumine muutus aga üha til-
remaks, nii et meid oli raske juba jälgida
ja nende näitamise wõisid osutada etäli-
kelt. Waatasin kõrgult: 800 meetrit ülal-
pool Põhja-Brasiilia künkastikku.

Seda tuki arwestada. Et millelegi otta
mitte tormata, oleksin nõus maanduma
ükskõit kus. Wupaiga umbkaudsetki mää-
ramiseks lastsin wälja ainja tagawaras
olewa walgusraketi. Töö süttis, pöördus
tummuks ja walgustas lõpmatu musten-
dawat tasandikku... Torm oli meid pat-
sanud Brasiilia põlismetsa walda, täiesti
tundmatu ning lohutawa laane kohale...
Mu aju läbis mõte: „Olime kadunud!“
Olime sihst kaadunud kõrwale märkja roh-
lem, kui seda oletasin. Ja eelarisele mõtte-
le khandus: „Siin walgusraketi ta kurtume
surmuks!“

Säärasin tüürist linu loju jõuga, et
lennuk lastaks wõntumast. Tuki loota
õnnele: kahelda möödapääsmatus õnnetu-
jes, meie hukus.

Maanduda... kus? Benfiin on lõpul.
Wõimatu pääseda selle rohelineooleani
kühilist, mil polnud peopesa suurust platfi-
lestki meie päästmiseks...

Äkki kirjwina langešime alla... lohutaw
pragin... teraw walu hõrwatus küljes...
ftis ei möidagi enam. Kukkudes õffilt õffile,
muljutuina ning rebitud rõiwats elutute
tompudena langešime maha, kuna len-
nuk jäi hiigelpuude latw.

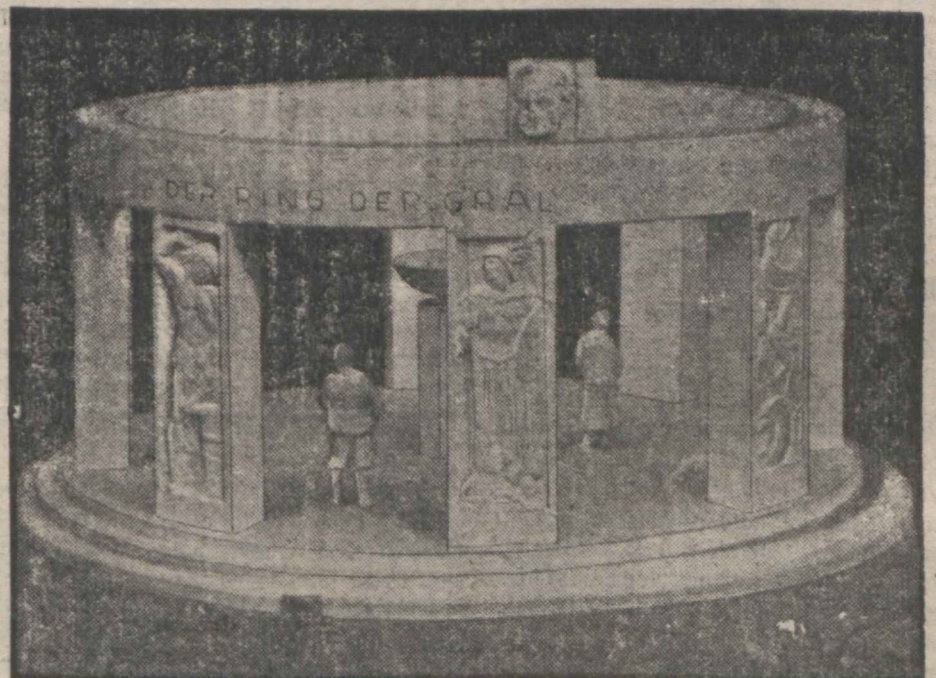
Kui kaua me wiibijime sellises surmale
lähedases seisukorras? Ätski ei tea seda.
Waid indiaanlased, kes meid olid leidnud
ja päästnud, wõiksid sellest rääkida. Kuid
mül wiisil? Meie keelt nad ei osanud, ku-
na nende keelest jälle meil oli wõimatu
mõidagi saada aru. See aga oli wäiksem
õsa me murest. Meil mõlemal kadus iga-
sugune lootus, kui metsmeeste wälimiseft
juba taipasime nende kindlat otjust hoida
meid wangis enda juures.

Seda me tegelikult ka olime. Meid pri-
ras ürgmets, walgušest ja warjudest põi-
mitud maagiline maatum, mis ahwardas
tuhande teadmata kuit waritšewa ohuga,
oli täis jubedaid nõidusid ning wõlusid ja
häitawat salapärasust. Kooš suguharuga
littusime mitmesaja-aastaste puude mohe-
das wilus leset hiiglamööduliste ning
kummalksilmetaste troopiliste tahmede au-
fära. Tufutalt põimunud õhastiku lehi-
ses kaantide wahel ripnesid ebatawalise
kujuga imelikud krewad õied, hoowates
erutawat lõhna...

Wilmaks jõudšime indiaanlaste algelis-
te ulualusteni, lehestikuloopaini, milleste
metsiku kala kagawat umb polnud weel
häitunud ükski inimsing.

Kord õhtul istudes indiaanlastest ee-
mal, nagu see oli meil tarwaks, — ei tea
kas nad kartsid meie põgenemiskawatsust,
wõi? — märkasime neis mitmeid erakoer-
seid rahutuštunnuseid.

— Säheme lähemale, — ütles John, —
katsun tõlgitada seda, mis nad arutawad.
Minu keelelise wäistuga wõrreldeš
märkja andelam John sai aru juba kema-
lešest hulgast metsmeeste sõnust ja mure

MÄLESTUSSAMMAS WAGNERILE,
mille Viini linn laseb püstitada kuulsa muusikamehe auks.
Kavandi valmistas prof. Josef Muellner.

me julgeoleku suhtes lasus täiesti temal. Pärast hoolikat kuulamist John seletas, et polewat midagi muud, kui kawatjus korraldada jaht tapiirile, weisjale. Keegi teine suguharu olewat ühinenud meie omaga, ja seda liitumist niid tahetawalki kahtada lohnala, kuid rahuliku pakkunahaliise looma kinnipüüdmiseks, kes waatamata oma tasta tihedusele, on küllaltki rumal tahejalgete leidliku kawaluise suhtes.

Tapiiri eht weisjiga hiiitakse Brasillias „gran besta's" (suureks loomaks) ja samuti ka „anta's". Amatsoonase loodusrahwad hiiitawad teda „mai-puri's".

Kuigi me wangistajad kütid omaid tugewaid wiibujid, mis walmistatud pilliroost ja raudpuitstega warustatud noori wõimaldasiid läkitada üle saja meetri kaugusele, siis ometi mitte nende rehwiiganad ei kawatjenud wallutada tugewat wastast; sest olgugi too tabatud mitmest noolest, ometi ta suudab pageda plehku läbi tahmestitu-põimingu ning lajutawate liianide. Murdes oma teel ofjastitku ring wõjastitku, ta mahasummutud peaga rühkib edasi ja puhkii oma lihatase karsaga, mis lõpeb londifornase molaga, nagu kahaga riitwab maad. Nagu suurkütikul ta puurib läbi alametisa, et jõuda lähima jõeni ja jutelduda siis selle woogudesse. Suurepäraste ujurjana ta imekiresti kaob filmist. Mõne aja pärast, kui teatarw maa on ujutud allwee, ta peatub kusti weisjastawude puhma warjus ja ettewaatlikult sirutab weest wälja waid londiootja, et selle laudu saada hingamiseks õhtu. Jsegi terawatmad filmad ei leia teda sealt enam üles ja ihaldatud jaak on kadunud peitunud ning tufastunud kütide käest.

Ei. Indiaanlased tunnewad juba oma tulewase ohwri pagemisiwiisi ja nad teawad ka sellele wasturohtu.

Nad teawad, et õõ jaabudes tapiir läheb wee äärde jooma, suprema ning wallatlema omajugustega. Teawad ka seda, et jõe äärde pääsemiseks tapiir alati tarwitab liht ja jedasama teed. Ja seda kindlat teadmist me arwestamegi, kui tahame, et üritus lõpeks hästi.

Ma ütlen „meie", sest olles kord juba teadlikud indiaanlaste kawatjuises, ka Johni ning mind waldas krig wõtta osa sest haarangust millest muide ei wõinud aimatagi, et see lõpeb nii turkloolikelt.

Juba mitu päewa tüki kolmikummend kawalamat ning tugewamat metsmeest olid ametis looma teeraja, ta jälgede ofimijega. Oma jalaga nad tapiiri teerajale ei tohtinud astuda, sest, kuigi weisjale on tillutejed filmad ja ta nägemisulatus õigegi püüratud, siis taüks selle eest ta omab õie terawa haistmise ning kuulmise.

Oli teerada wiimaks awastatud, ofjus-tati paigutada sellele püünis, kofikoht, mille ümber pidi hargnema kogu ettewõte.

Sets ofutus lahe ofasbambuse-puhma wahemaa. Oasbambuse ofkad, mis wäliselt näiwad täitfa küktrima, halastamatult lõikwad selle liha, kes ettewaamatusest neid puudutab, ja telitawad korwetawat walu. Tapamasiinaks oli raudpuust walmistatud looduslik hang, mille

„MISS UNGARI 1933"

Juliette Gal valiti tänawu miss Ungariks. Veetlev daam hellitab lootust pärida sel aastal ka miss Euroopa tiitlit.

harusid ning paraotfa oli teritatud põletamisega tules ja pärast mühtimisega kiwil.

Püünise ülesseadmisel metsmeeste wahel äkki tekkis äge waidlus. Viigagi wae-walijest saime aru — eriti weel mina — sõnuft, mis suguharud teineteisele pildusid, kuid nende seihanguist ning ligutuwist aimasime, et täki põhjuselks olid lastumised arwamused. Kuid milles asi oles?.. Kummaline rahutus ängistas meid. Täli nende wahel ei emustanud mõlle wähi-maiki head. Tundsi-me suurt tergendust, kui lõppeks taipasime, mis oli nende ägeduse põhjustajaks.

Wäga lihtjalt: ilka ja jälle kõi selle reipa tapiiri pärast. Juba mitu päewa teema ütji oli olnud kui metslaste nii la meie kõneaineks. Ses lohnawas seisukorras, milles ofutuwime, oli ju meil lohutawaks wahelduseks jälgida kummaltki ette-walmistusi tundmata jahiks.

Jgal tingimisel oli waja arwestada wälja wahemaa hangu harude ning maapiinna wahel. See näis olewat kogu ürituse halusküsimus ja see nõudis hoolikat kaakutlemist ning uurimist. Tänu jumalale, ometi see lahendus nii, et ühelgi polnud waielda enam wastu. Hangu harud asetati jäärahelt, et need olid poole meetri wõrra maast kõrgemal, ohwri niidelda rinna kõrgusel.

Indiaanlased olid ka teewõrra kawalad, et seadsid püünise üles teeraja ühe läänaku taga: awastagugi loom püünis, wältida ta seda enam ei saa.

Metsmehed olid alasti. Ümber nende jalgade, teha ning pea oli mäsfitud waid mingisugust rohtu, mille lõhn peletas eemale mõskitojaid ning sipelgaid. Haarates kinni hiigelpuudelt alla ripnowaist liaanest, ronisid nad neid mõõda üles puru ofimisele tugewamaile ofjile. Sinna nad tüki-

tusid nii mugawasti kui wõimalik, et fur-marwaukuses oodata õõ ja loos sellega weisjale jaabumist.

Mis puutus meisse ja meid wahemaa jäetud kolme indiaanlasesse, kelle kütimiswõimeid nende kaaswennad nähtawasti ei pidanud kuigi tubliks, siis meie peitusime sihe hiigelpuu roheline nagu mingile plawormile. Me ajukoht oli suurepärasne, kuna sealt wõis peenjusini jälgida oodatawat sündmust, ja me ootus sinwenez täitfa sesse ennenagematusse etenduske, mida lootsime näha.

Õhtu liginedes hääbunud juurte „barabados'ide" (afwide) kriiskawale kontferdile järgnesid kolawad, kristalliselged fuugad ning trillerid tõuswas helirebelis, mis katkes hoobilt. See tuli „urus'idelt", wäljseilt mets-põldpiidelt, keda hulganu leidus puudel.

Hämaril haaras wõimu enesele ja tumedad warjud lastusid jõele, lagenditule, kintale, kogu laanale.

„Matwoo! Matwoo!" kostus korraga kellegi hele hääl. See oli „tinamu", toreda pruuni, kana-kaswu linnu terwitus liginewale pimedusele.

Waritjewa indiaanlased olid tardunud täielikku liikumatusse. Nad meenutasid waitimise kujusid, ja John ning mina tahtmatult olime sunnitud neid imoklema. Kõikumatult rahulitud ja wiibud laste-walmis, ootasid nad ründamismoment.

Puhuti üle puudeladuu pükkanisi lihtses jaheda õhu htil ja need wõimja looduse roidunud õhkanised segunesid neutsiliku mella terawa lõhnaga, lillede lembe aroomiga, toredate orhideede ioobnustawa „hogaride" kõngu ning metsikute jasmii-nide parfüümiga.

Hõbedase õie walauise ajal kõi jal telkis määratamatu mühin ning lära. Aratitud riinwamiised, kummaltkiid lämmatatud kahinad, pelglikkude fannuide kaja, tusha ebakelaet häält elustasid pimedust. Mets-poolleldi ärkas. Taas ta elanitud anduüid oma igapäewasile toimingule, mille walguwe äkilne kadumine üürisejeks oli katkestanud.

Taas algas pekaride, guofoode ning kühkistatud armadillide ettewaatlik kaakimine, kogu selle jalapäraste elu askeldus, millest ei John ega mina saanud kaipu, mis see dieti on.

Kallastime pihut juba närweerima, kuid indiaanlased me kõrwal püüfid endiselt rahulikena ning ootasid kaaskasilt märku jah ürgamiseks.

Korraga ebamääraste fumina matsid wäikeste linnuofeste wiibreerimad ning käsiwad, üüriseste wahaeagade järele korduwad karjatused nagu hoitatushüübed.

Minust wajakul kikitaw indiaanlane waistukijelt haaras kinni mu käsiwarrest ja ofjistas õige tasta: „Cuidadito!" Meie keeles see tähendab: „Waata ette!"

Saime aru, et nii tabawalt rstitus linnu ülesandeks oli hoitada kõiki elawaid olendeid liginewast ofust. Kui õõsel kostus nende kisa, siis jee tähendas „suure lihtja" kinnemist... metsiku nina julma jaaguari lähedalolekut, kelle ipeendast juba

vaikseid jamme veelgi summutas metsa-
aluje paks, pehme waiip.

„Euidadito“ lordas oma hüüdu.

Wähimagi kohlumijeta kättide pruunid
käed tugewamini pigistastid wibu ja piti
waikides waatas järele, kas nooleots asetses
dieji pinguletõmmatud nõbril. Sealst see
siirdus ebamääraselt walgustatud metsa-
alujele ja tuhnis õhides ringi. Kummard-
dunud ettepoole, teritasid nad kõrwu met-
sa häälituste kuulatlemiseks ja rahutuse
puuperdades sündames jälgisid tunne war-
je. Nähtamata lind järjest liginedes lat-
tamatuks jätkas oma hoiatuslaulu.

Närw rahutus haaras nende pronksint-
meste südamed, kes näisid metallist Buddha-
sujudena India templeis. Teadisid väga
hästi, et walwepositsid olid walinud kõr-
ged, sirged ning siledate tärwedega puud.
Küllalt jämedad seks, et kistja oma kappi-
dega nende ümber Tiini suudaks haara-
ta... Aga, kes võib teada?...

Dodates midagi lohutawat, seifitasime
sõegi hingamist... John, kes oli minust
wajakul, sojistas mulle kõrwu:

— Noh, sõber! Siin lähob asi kuuma!

Ta hääl wärises ja filmad hämaruses
lähtisid tulipunaste rubiinidena.

Astast wiis tagasi John Elwatoriaal-
Aafrikas oli olnud juurepäraksiks mets-
loomade kütiks; praegume filmapilt piit-
hutas ta werd, meenutas talle teisi jelliseid
hetki ja muendas tas talle kunagi pööra-
felt meeldinud heitluseelset ängistust. Ta-
sewini emmijest sojistas ta mulle veel:

— Olets mul ometi piis!...

Jah, lahjaks, see oli too, millest kõige-
rohkem tundsin puudust!

Jika jäädes kikumatuks, ta kütid sei-
fatasid hingamist ja otsisid pikkudega tist-
ja laigulist mündrit, mida kuwalgusest
läbi lehesüliku heidetud walguslarkude
harnasuse tõttu raske oli märgata; otsisid
tacht tulinuna, mis poolhämaruses ree-
daksid looma paremini kui ta wälimus...

Korruga kostus metsil mõrgamine puu
alt, millel kütikus metsmehi, ja mingi pikk
kogu sõna otkemas mõttes lendas õhtu,
usutamatu hüppe ning osawusega küüni-
des puu esimeste otsini.

Metsloomade mõrgamiseks wastas lohu-
taw inimelikija. Zubeda hulluri küüned
wajutasid ta esimese õhwi kihha ja imes-
teldawa jõuga see paisjati pikali maha.

Sellele järgnes teisi karjeid, wiha- ning
waenulakarjeid, lättemahtu-karjeid, walu-
karjeid, mis lajastusid kangel laanes.

Weresit joobunud kütid oma kõrgest pel-
gupaigast lähtisid jaaguarile terawaid
nooli. Metsawõhwiistiku raputas põrgu-
lit tija.

Hirmus tarretunud, kuulsiime haawatu-
te korjemist ja noolist tabatud looma lä-
hkwat hingamist.

John minu kõrwal peaaegu et nuttis
oma wõimetuse pärast, kuna metsmehed
lõdijesid hirmust ning raewust.

— Mina ei suuda taluda sellist piina,
sõber, waja minna appi neile õnnetuile!

Selle õelnud, ta nobedasti hüppas
maha.

— Teil pole ju mingit relwa, John!
Mõelge ometi järele, — ütlesin, manitse-
des teda mõistlikkusele.

— Very, well! — wastas ta. — Ma lä-
hen, waatan, mis seal sünnib.

Enne kui mahtisin teda talistada, oli
ta haaranud juba kinni ripnewalki kaa-
nest ja indiaanlaste eeskujul romis puu
otja.

Ta hääl kostus üle tija; raewune „All
right!“ nagu müristas tejet surijate sapa-
tuji. Oli wõrdlemispi pime, kuid ma nä-
gin teda väga hästi; nägin kuidas ta wõt-
tis üle surija wibu ning nooled ja sihtis
jaaguari.

Kammetuks muutunud were kaotusest.
mida tilkus talt oksilt alla, segunedes seal
metsmeeste omaga, tija ülitsejeks oli
seifitanud meetrit laks esimesest oksist kõr-
gemal. Johni nool tabas teda surmawalk,
ta mõrgas pööraselt ja jätkas veel hupa-
ta oma uue wastase kallale.

Woom ja inimene wiimases karjatuses
kukkusid puult maha.

Jahmatunult ruttasin nende manu.
Surmaeelseis trambes jaaguar wabastas
Johni oma embusest. Haarasin sõbra
tija küünte wahelt. Jlmusid ta terneks
jäänud indiaanlased endi warjupaigust ja
hüwastid jella haawatud. Nende abil wi-
isin ta ära John Ogilvie. Tänu jumalale,
ta haawad polnud raskeid.

Aga mis sai tapirist, kelle kaela tuleb
weeretada kogu see draama?..

Nähtawasti sel õhtul ta loobus oma
konwalijest suplemisest. Soolikalt peitumuna
kuski tihnikus ta pidi kuulma lahingutä-
ra, aimamata muidugi jeda, et too lahing
oli tema elupäästja.

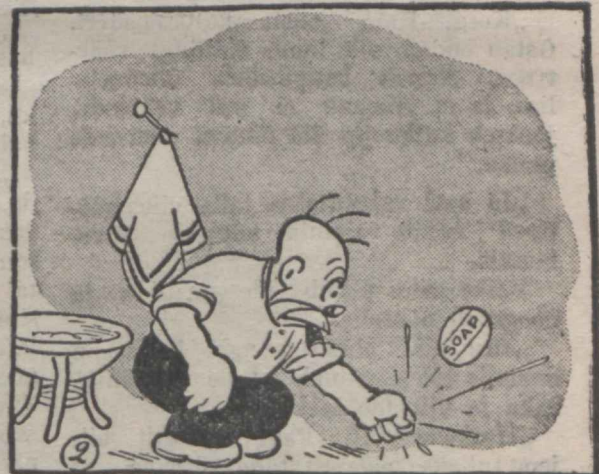
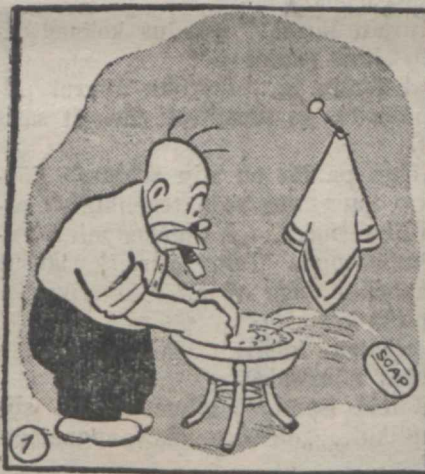
Mida veel uskuda!

Place-Hotelli sensatsiooni ei saa kirjel-
dada! Hotellidirektor rääkis mulle sellest
ise ja oli täitsa roopast väljas, see tasakaa-
lukas auväärne mees!

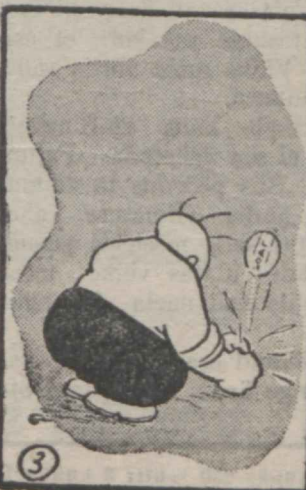
Palace-Hotelli nimelt asus väga suur-
sugune paar ja pühendas end täielikult tali-
spordile ja kõigele, mis kuulub sinna juurde.
Nad olid sisse kirjutatud diplomeeritud in-
sener Mörbitz ja proua nime all (... ja
proua! Nojaa!) Mees oli kolmekümne üm-
ber, naine umbes kahekümne ja muule li-
saks veel iludus! Mõlemad toredad sport-
lased: üheskoos jääl, üheskoos üksikul
sunsaretkil. Ja õhtuti üheskoos tantsul. Ühe
sõnaga: lahutamatud. Hotelli uhkus.

Ja, ja mõelge ometi, mis juhulikult wäl-
ja tuli: need inimesed on tööpoolest
abielus! Juba wiis aastat! Noh, olge lahke,
keda võib siis veel usaldada!

Adamson seebijahil.

COPYRIGHT R.I.B. BOX 6. COPENHAGEN

TÄHELEPANUI

Täna „Perekonnalehes“ uus romaan, Max Brandi

„Lääne ratsanik“.

Ükski hea jutu sõber ei jäta lugemata seda ülihuvitavat romaani!

Mõistatus rongil.

Ralph Plummer.

Kõhn vaimulik süvenes mõtteisse. Ta võttis ninalt prillid ja vahtis kortsus laubal oma põlvedele. Siis asetas ta uuesti prillid ninale. Kallutas veidi pead, vahtis sõiduki laelampe ja hakkas poolsuletud silmil sõrmedel pomisedes arvutama.

Punase näoga kolonel akna juures seiras mõtiskleval pilgul eesriiet. Korraga elavnes ta pilk ja vaatas võitjana vaidlevaile kaasreisijaile.

„Viis naela ja kuus shillingit,“ hõikas ta, „ma —“

„Viis naela ja kümme,“ arvas sibulataolise ninaga ja vesiste silmadega mees. „Kindel. Arusaadav. Kui —“

Keegi hallis rõivas väikene mehikene kergitas luuraamidega prille ja kuulatas kannatlikult vaidlust. Lõpuks naeratas ta endamisi.

„Kellelgi pole õigus,“ lausus ta vaikelt. „Kuulake veel kord:“

„Keegi daam läheb kullasepäärri. Ostab endale sõle kuue shillingi väärtuses. Annab kaupmehele viienaenalise, ja et viimane ei saa vahetada, jookseb kullasepp üle tänava asuvasse panka.“

„Ja seal vahetatakse talle viienaenaline?“ küsib vaimulik mõttesse süvenenult.

Väike mees piilub üle prillide ja noogutab nõusolles.

„Just nii. Nüüd annab kullasepp daamile sõle, annab talle ülejäänud raha ja viimane lahku.“

„Heakene küll. Paar minutit hiljem tullakse pangast talle ütlema, et too viienaenaline oli valeraha, vaevalt erinev teistest, kuid siiski vale. Vaene kullasepp peab selle pangale tasuma. Nüüd... kui suur oli kullasepa kaotus üldse?“

Järgnes lühike vaikus. Vaimulik naelus raske pilgu laelambi vilkuvale tulele.

„Viis naela ja kuus shillingit,“ lausus ta siis veendunult.

„Tühi jutt,“ hõikas kolonel. „Üksteist naela! Tuleb ju arvestada ka sõlge ja neljateist shillingit, mida ta tagasi maksis: see teeb ka naela. Siis naisele antud raha ja raha, mida ta

panka viis. Vean kihla, et üksteist naela!“

„Viis naela ja kümme shillingit,“ tähendas paks mees. „Ei... nüüd mõistan... Täpselt kuus naela. Sõle hind, neliteist shillingit tagasimaksu, ja viienaenaline, mis tuli tagasi anda pangale.“

„Üksteist naela, pagan võtaks,“ kargas kolonel. „Kullasepp pidi maksma —“

„Arvan, et minu arvestus polnud täpne,“ katkestas vaimulik. „Nõustun, et vaene kaupmees kaotas üldse kümme naela ja kuus shillingit. Ta —“

Väike mees muheles, kuulatas sõnalt sõjamehe ja teiste ägenevat vaidlust, mis levis nagu taudina ühe vaguni otsast teise.

„Ühelgi pole õigus,“ lausus ta lõpuks kindlalt. „Kullasepp kaotas täpselt viis naela.“

„Kuradi kurat!“ vandus kolonel vihaselt, „kuis pagan —“

Seal silmas ta vaimuliku nukrat pilku, punastas ja sõrmitse vihaselt sasis habet.

„Kõige parem on siin selgusele jõuda, kui katsetame seda tegelikult,“ arvas väike mees. „Vaadake, mina esitan kullaseppa. Teie, härra,“ lausus ta naabrile, „olge ostja. See tikutoos siin oleks siis sõlg.“

Ta vaatas küsivalt kolonelile, kes noogutas nõustudes.

„Ja teie, isand,“ tähendas ta siis vaimulikule, „oleksite siis pangaametnik.“

Kui kõik osad olid jaotatud ja igaüks sündmustikust ärevalt kaasa kistud, võttis kolonel taskust rahakoti, et esineda ostjana. Väike mees võttis raha, ulatas talle tikutoosi.

„See ese maksab kuus shillingit,“ lausus ta, „ma ei saa vahetada. Palun, oodake hetki!“ Siis pöördus ta vaimuliku suunas ja andis viimasele raha. Vaimulik vahetas selle meelega peene maks. Naeratades ulatas väike mees seepeale kolonelile neli naela ja neliteist shillingit.

„See on ülejäänud osa,“ lausus ta. „Nüüd teie minge ära. Lugu ongi ot-

sas. See, mis ma teile tagasi andsin, pole ju minu kaotus, vaid panga oma. Kaotan alles siis, kui pangale viis naela tagasi maksan. Saite aru? Alles siis kaotan viis naela.“

„Kuus shillingit, mida ta maksab sõle eest, pluss neli naela neliteist shillingit teeb kokku viis naela, mis jääb minu kanda, kui pangale tagasi maksan.“

„Tõsi küll!“ hüüdis kolonel, „nüüd on see absoluutselt selge. Sa pagan, kui imelik! Veider mõelda, et ostja saab tagasi raha ju pangalt ja mitte kullasepalt. See teeb segadust. Ja kullasepp kaotab vaid viis naela pangale. See on pagana tark lugu!“

Kuid vaguni teises otsas istus veel keegi härra, kellele polnud lugu täiesti selge. Ta oli ikka veendunud, et kullasepp kaotab seitse shillingit ja kolonel püüab talle kohe Jähkelt selgeks teha. Keegi punapea määratakse ostjaks, väike mees jääb jälle kaupmeheks ja lahke vaimulik võtab endale pangaametniku kohustused.

Lõpuks jäävad kõik rahule. Muhelevad rahul olles. Vaimulik rõomustab enam kui teised, naeratades võtab ta kaasreisijailt tagasi peenikese raha ja annab neile nende viienaenalised. Kolonel ja punapea pistavad raha muheledes tasku.

Lõppjaamas lahkuvad kõik parimas meeoleolus. Isegi kolonel pole pahur oma vale arvutuse pärast. Koos punapeaga lähevad nad naerdes kõrvaltännavasse.

Kui kõik olid läinud, lähenes vaimulik ootavale sarvraamis prillidega mehele ja sosistas itsitades:

„Jälle sain kahest „valest“ lahti. Tead Slim, mul on neid veel vaid paar tükki.“

„Oota viis minutit,“ vastas Slim, „siis tule kell 3.45 järgmises jaamas rongile. Seal leiad endale veel koha, enne kui sõit väljub. Nägemiseni.“

Järgmises jaamas astus tõsine vaimulik rongile ja läbis vaguni. Silmates nurgas väikest prillidega mehikest, istus ta kõrvale ja avas kahisedes „Kiriku sõnumed“.

Sõit hakkas liikuma ja paar minutit hiljem kõnetas väike mees oma vaidlevaid naabreid.

„Kuulake,“ lausus ta, „kellelgi pole õigus. Daam läheb kullasepäärri, ostab endale kuue-shillingilise sõle...“

Kõik inimesed imetlevad imekaunist beebit pargis, elegantse lapsevankris, keda sõidutab tüdruk.

„Kelle oma on see tore laps?“ küsib uudishimulikult üks vanem daam. Ja tüdruk vastab:

„Ei tea veel, armuline proua, täna on asi just kohtus ees.“